

Prijedlog programa za dodiplomski studij na Fakultetu islamskih nauka za stjecanje stepena *bečelera teologije*.

Ukupno: 240 ECTS

TEOLOŠKI SMJER											
	1. semestar	ECTS		2. semestar	ECTS		3. semestar	ECTS		4. semestar	ECTS
1.	Terminologija tefsira	4	1.	Historija šerijatskog prava	5	1.	Rane škole kelama	4	1.	Wxqf 'w'w'w' co (Tesavvuf)	5
2.	Terminologija hadisa	4	2.	Historija filozofije II – Klasična islamska filozofija	4	2.	Historija i metodologija tefsira	4	2.	Dimenzije Sunneta	5
3.	Osnovi islamskog vjerovanja (Usulud-din)	4	3.	Uvod u studij religije	5	3.	Uvod u studij islamske kulture i civilizacije	4	3.	Metodologija šerijatskog prava (Usuli fikh)	5
4.	Historija filozofije I – Grčka i srednji vijek	4	4.	Učenje Kur'ana (Kira'et) II	4	4.	Socijalna filozofija i filozofija kulture	4	4.	Pregled historije islamske kulture i civilizacije I	4
5.	Učenje Kur'ana (Kira'et) I	4	5.	Arapski jezik II	4	5.	Etika	4	5.	Učenje Kur'ana (Kira'et) IV	4
6.	Arapski jezik I	4	6.	Engleski jezik II	3	6.	Učenje Kur'ana (Kira'et) III	4	6.	Arapski jezik IV	4
7.	Engleski jezik I	3	7.	Izborni predmet	5	7.	Arapski jezik III	4	7.	Izborni predmet	3
8.	Izborni predmet	3	8.			8.	Izborni predmet	2	8.		
	5. semestar	ECTS		6. semestar	ECTS		7. semestar	ECTS		8. semestar	ECTS
1.	Klasične škole tefsira	5	1.	Savremene škole tefsira	6	1.	Šiizam	4	1.	Islamsko djelovanje (Da'wa)	5
2.	Hermeneutika hadisa	5	2.	Šerijatsko personalno pravo	5	2.	Šerijatsko građansko i vakufsko pravo	5	2.	Metodologija hadisa	5
3.	Teološka epistemologija	6	3.	Pregled historije islamske kulture i civilizacije II	5	3.	Islamsko vodstvo i govorništvo (Hatabet i imamet)	5	3.	Osnovi učenja judaizma i kršćanstva	5
4.	Islamsko obredoslovlje (Ibadat)	5	4.	Pedagogija	5	4.	Historija filozofije IV – Moderna i savremena islamska filzofija	5	4.	Islamska umjetnost	5
5.	Kulturna historija Bosne i Hercegovine	5	5.	Historija filozofije III – Moderna i savremena zapadna filozofija	4	5.	Socijalna psihologija	4	5.	Didaktika sa metodikom vjerske nastave	5
6.	Izborni predmet	4	6.	Izborni predmet	5	6.	Rječnik Kur'ana	4	6.	Izborni predmet	5
7.			7.			7.	Izborni predmet	3	7.		
8.			8.			8.			8.		

ISLAMSKA ZAJEDNICA U BOSNI I HERCEGOVINI
UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET ISLAMSKIH NAUKA U SARAJEVU

NASTAVNI PLAN I PROGRAM I CIKLUSA (DODIPLOMSKOG) STUDIJA
TEOLOŠKI SMJER

Sarajevo, juni 2013.

Ovaj studij omogućava studentima stručno obrazovanje u islamskim naukama te uvođenje u naučno istraživanje u toj oblasti.

Studij je koncipiran na taj način da studentu, pored stručne formacije u islamskim naukama, daje uvid u najvažnije humanističke discipline.

Ovaj studij osposobljava studente za vršenje vjersko-prosvjetnih službi u Islamskoj zajednici te različitih kulturnih, obrazovnih i društvenih djelatnosti koje podrazumijeva humanističko obrazovanje. Nakon završenog I ciklusa studenti stiču naziv: bečeler teologije.

KATEDRE S PREDMETIMA, PREDMETNIM NASTAVNICIMA I SILABUSIMA

1. KATEDRA ZA UČENJE KUR'ANA (KIRA'ET) I I ISLAMSKO VODSTVO I GOVORNIŠTVO (IMAMET)

ŠEF KATEDRE: DR. DŽEVAD ŠOŠIĆ, DOCENT

Profesori:

1. Dr. Dževad Hodžić, vanredni profesor
2. Dr. Dževad Šošić, docent
3. Dr. Mustafa Hasani, docent
4. Dr. Aid Smajić, docent
5. Mr. Kenan Musić, viši asistent
6. Abdul-Aziz Drkić, asistent

Na katedri se predaju sljedeći predmeti:

1. Učenje Kur'ana (Kira'et) I
2. Učenje Kur'ana (Kira'et) II
3. Učenje Kur'ana (Kira'et) III
4. Učenje Kur'ana (Kira'et) IV
5. Islamsko vodstvo i govorništvo (Imamet i hatabet)
6. Islamsko djelovanje (Da'va)

Silabusi

Predmet:	<i>Učenje Kur'ana (Kiraet) I</i>
Godina studija:	I
Semestar:	I
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Dževad Šošić

Sadržaj kolegija: U okviru ovog predmeta izučavat će se definicije tedžvida, ciljevi i zadaci, nastanak i razvoj tedžvidske nauke, artikulacija i svojstva kur'anskih harfova, tedžvidska pravila kao što su: dužine, idgami, ihfai i dr.

Ciljevi kolegija:

- da se studenti teoretski i praktično usavrše u oblasti učenja Kur'ana;
- da savladaju metodologiju ove discipline kako bi mogli što uspješnije druge podučavati i na njih svoje znanje prenositi.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: redovna pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanje zadane literature, vježbanje obrađenih tedžvidskih pravila (čitanje Kur'ana od 1. do 6. džuzua) i memoriranje kur'anskog teksta (od 1. do 76. ajeta sure *el-Bekare*).

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, usmeni 50% ukupne ocjene.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Uvod u tedžvidsku nauku (definicija, ciljevi, znanstveno utemeljenje, šerijatski status, oblasti izučavanja i dr.).
2. sedmica: Melodioznost i ritamski nivoi u kiraetu.
3. sedmica: Značenje termina: kiraet, rivajet, tarik, vedžh i tilavet; biografija imama Asima b. Ebi En-Nedžuda; biografija Hafsa b. Sulejmana.

4. sedmica: Kur'anski konsonanti – tvorba vokala i grlenih konsonanata.
5. sedmica: Artikulacija preostalih konsonanata; nazalizacija.
6. sedmica: Svojstva konsonanata; realizacija kalkale.
7. sedmica: Pravila u vezi s krupnim i tankim izgovorom konsonanata; artikulacija konsonanta *l* i *r*.
8. sedmica: Rekapitulacija/test.
9. sedmica: Definicija idgama – podjela, vrste i način realizacije.
10. sedmica: Pravila u vezi s artikulacijom konsonanta *n* i nunacije (*nun sakin* i *tenvin*).
11. sedmica: Pravila u vezi s artikulacijom konsonanta *m* (*mim sakin*).
12. sedmica: Dužine – definicija, podjela i način realizacije.
13. sedmica: Specifična pravila/termini u Hafsovom predanju.
14. sedmica: Pravila u vezi s Istiazom i Besmelom.
15. sedmica: Rekapitulacija svih oblasti.

Literatura

Obavezna:

1. Kur'an, a.š.
2. Hfz. Fadil Fazlić: *Tedžvid I – Pravila o učenju Kur'ana, a. š.*, El-Kalem i FIN, Sarajevo, 1997.

Predmet:	<i>Učenje Kur'ana (Kiraet) II</i>
Godina studija:	I
Semestar:	II
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Dževad Šošić

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se definicije, podjele i vrste pauzalnih i početnih formi, propisi i načini njihove primjene, mushafski znakovi za stajanje, definicija i primjena sekte te pravila u vezi sa sedždom-tilaveta.

Cilj predmeta:

- da se studenti teorijski upoznaju s problematikom pauzalnih i početnih formi u toku učenja Kur'ana te da se osposobe za praktičnu primjenu usvojenih načela.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: redovna pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanje zadane literature, vježbanje obrađenih tedžvidskih pravila (čitanje Kur'ana od 6. do 12. džuzua) i memoriranje kur'anskog teksta (od 76. do 141. ajeta sure *el-Bekare* i sura *Ja-sin*).

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, usmeni 50% ukupne ocjene.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Važnost pauzalne forme (vakf).
2. sedmica: Podjela pauzalne forme prema mogućnostima i namjeri učača.
3. sedmica: Podjela pauzalne forme prema kriteriju značenja kur'anskog teksta.
4. sedmica: Izborna, obavezujuća, pokusna i očekivana pauzalna forma.
5. sedmica: Prikladna, potpuna, zadovoljavajuća i dobra pauzalna forma.
6. sedmica: Neprikladne pauzalne forme.
7. sedmica: Funkcije i značenja znakova za pauzalne forme.
8. sedmica: Rekapitulacija/test.
9. sedmica: Sekta – funkcija, mjesto i način primjene. Pozicija elifa u pauzalnoj i kontekstualnoj formi.

10. sedmica: Početne forme – definicija i vrste.
11. sedmica: Tedžvidska pravila u kur'anskim skraćenicama.
12. sedmica: Spojeno i rastavljeno hemze.
13. sedmica: Stajanje sa išmamom i revmom. Stajanje na riječima specifične pravopisne forme.
14. sedmica: Sedžda- tilavet, uvjeti i sastavni dijelovi sedžde.
15. sedmica: Rekapitulacija svih oblasti.

Literatura

Obavezna:

1. Kur'an, a.š.
2. Hfz. Fadil Fazlić, *Tedžvid I – Pravila o učenju Kur'ana, a. š.* El-Kalem i FIN, Sarajevo, 1997.
3. Mr. hfz. Dževad Šošić, *Veza između kiraeta i Osmanove ortografije Kur'ana*, FIN i El-Kalem, Sarajevo, 2005.

Predmet:	<i>Učenje Kur'ana (Kiraet) III</i>
Godina studija:	II
Semestar:	III
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Dževad Šošić

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se vrijednosti i adabi učenja Kur'ana, najvažniji termini u kiraetskoj nauci kao i specifičnosti ortografije medinskih mushafa.

Cilj predmeta je:

- da se studenti upoznaju sa ajetima i hadisima koji govore o vrijednostima učenja Kur'ana;
- da teorijski i praktično usvoje pravila bontona prilikom učenja Kur'ana;
- da steknu osnovno znanje iz oblasti kiraetske nauke.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: redovna pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanje zadane literature, vježbanje obrađenih tedžvidskih pravila (čitanje Kur'ana od 14. do 20. džuzua) i memoriranje sura iz 30. džuzua (od *En-Nebe'* do *El-Fedžr*).

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, usmeni 50% ukupne ocjene.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Ajeti i hadisi o vrijednosti učenja Kur'ana.
2. sedmica: Adabi učenja Kur'ana (bonton).
3. sedmica: Povijesni nastanak i razvoj kira'etske znanosti.
4. sedmica: Autentični (mutevatir) i neautentični (šazz) kiraeti.
5. sedmica: Mišljenja pojedinih orijentalista o nastanku i razvoju kira'eta.
6. sedmica: Kiraetski termini i njihovo značenje.
7. sedmica: Načini artikulacije hemzeta – tahkik, teshil, ibdal i nakl.

- 8. sedmica: Rekapitulacija/test.
- 9. sedmica: Imala – definicija i vrste.
- 10. sedmica: Dužine (el-mudud) u autentičnim kiraetima.
- 11. sedmica: Mali i veliki idgam – komparativni pristup.
- 12. sedmica: Krupni i tanki izgovor konsonanata *l* i *r* u Veršovom rivajetu.
- 13. sedmica: Morfem *j* na kraju riječi – kiraetski principi i razlike.
- 14. sedmica: Medinski i turski mushafī – komparativni pristup.
- 15. sedmica: Rekapitulacija svih oblasti.

Literatura

Obavezna:

1. Kur'an, a.š.
2. Jahja b. Šeref en-Nevevi, *Adabi učenja Kur'ana*, El-Kalem, Sarajevo, 1998.
3. Hfz. Fadil Fazlić, *Komparacija između Hafsovog i Veršovog kiraeta*, El-Kalem i FIN, Sarajevo, 2000.

Dopunska:

1. Hfz. Dževad Šošić, *Veza između kiraeta i Osmanove ortografije Kur'ana*, FIN i El-Kalem, Sarajevo, 2005.
2. Fadil Fazlić, *Mushaf Fadil-paše Šerifovića*, FIN, Sarajevo, 2004.

Predmet:	<i>Učenje Kur'ana (Kiraet) IV</i>
Godina studija:	II
Semestar:	IV
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Dževad Šošić

Sadržaj predmeta: U okviru ovog predmeta izučavat će se teorijski i praktično tedžvidske i sintaksičke razlike između Hafsovog i Veršovog rivajeta.

Cilj predmeta:

- osposobljavanje studenata da znaju čitati Kur'an prema Veršovom rivajetu.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: redovna pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanje zadane literature, naučiti tedžvidska pravila specifična za Veršov rivajet i praktično ih primijeniti u surama iz 29. džuzi, pravilno čitanje Kur'ana (od 21. do 29. džuzi) te memoriranje sura iz 30 džuzi (od *el-Fedžr* do *en-Nas*) uključujući suru *el-Mulk* i pet ašereta po izboru.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, usmeni 50% ukupne ocjene.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Imam Nafi' i njegov rivajet Verš – biografija. Uvod u metodološke principe Veršovog rivajeta.
2. sedmica: Učenje *Istiaze*, *Besmele* i *Fatihe* prema Veršovom rivajetu.
3. sedmica: Pravilo dužine na konsonantu *m* u funkciji plurala (silet mim el-džem').
4. sedmica: Osnovne i izvedene dužine prema Veršovom rivajetu.
5. sedmica: Artikulacije hemzeta prema Veršovom rivajetu; teshil, ibdal i nakl.
6. sedmica: Artikulacija hemzeta u jednoj riječi; artikulacija dva uzastopna hemzeta u jednoj riječi.
7. sedmica: Artikulacija dva uzastopna hemzeta između dvije riječi. Nakl – prenošenje vokala s hemzeta na prethodni harf.

- 8. sedmica: Rekapitulacija/test.
- 9. sedmica: Mali idgam u Veršovom rivajetu – uvjeti i pravila.
- 10. sedmica: Specifičan izgovor dugog vokala *a* (imala) u Veršovom rivajetu.
- 11. sedmica: Artikulacija konsonanta *r* u Veršovom rivajetu (ahkam er-ra).
- 12. sedmica: Artikulacija konsonanta *l* u Veršovom rivajetu (ahkam el-lam).
- 13. sedmica: Ortografske specifičnosti Veršovog rivajeta. Spojeni i ispušteni konsonant *j* na kraju riječi.
- 14. sedmica: Najučestalije sintaksičke odrednice Veršovog rivajeta.
- 15. sedmica: Rekapitulacija svih oblasti.

Literatura

Obavezna:

1. Kur'an, a.š.
2. Hfz. Fadil Fazlić, *Komparacija između Hafsovog i Veršovog kiraeta*, El-Kalem i FIN, Sarajevo, 2000.

Predmet:	<i>Islamsko vodstvo i govorništvo (Imamet i hatabet)</i>
Godina studija:	IV
Semestar:	VII
Sati:	2+1
ECTS:	5
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Mustafa Hasani, vanredni profesor Dževad Hodžić,

Sadržaj kolegija: Unutar ovog kolegija studenti će se upoznati s institucijom imameta i hatabeta, šerijatskim propisima, s kur'ansko-sunnetskim osnovama, vjerskom, misijskom, komunikološkom, edukacijskom i društvenom koncepcijom i značajem službe imameta i hatabeta u radu i djelovanju Islamske zajednice.

Ciljevi kolegija:

- da se studenti uvedu u osnovna teorijska i praktična znanja i iskustva kako bi uspješno obavljali imamsku službu u Islamskoj zajednici u Bosni i Hercegovini;
- da studenti steknu predstavu o značenju i značaju hutbe u islamskom i imamskom djelovanju za vjerski život i za misiju Islamske zajednice;
- da se studenti osposobe za vršenje imamske i hatibske službe.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, održavanja najmanje jedne hutbe u vidu praktikuma, izrade testa, čitanja primarne i sekundarne literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Evaluacija vježbi (održavanje hutbe) čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Imamet između misije i službe; Šerijatski propisi o imamu.
2. sedmica: Imam i vođstvo u islamu.
3. sedmica: Biti imam u različitim društvenim okruženjima (grad, progradska sredina, dijasposra itd.).

4. sedmica: Imam u strukturi Islamske zajednice.
5. sedmica: Administrativno vođenje imamskog posla.
6. sedmica: Odgovornost prema zajednici; Udruženje Ilmije BiH.
7. sedmica: Test.
8. sedmica: Hutba, pojam i definicija; Kur'ansko-sunnetske osnove hutbe; Šerijatski propisi o hutbi.
9. sedmica: Funkcija, uloga i značaj hutbe i hatiba u Islamskoj zajednici.
10. sedmica: Muslimansko kritičko bavljenje pitanjem hutbe u BiH u 20. stoljeću.
11. sedmica: Klasični pristupi retorici.
12. sedmica: Savremeni retorički aspekti hutbe.
13. sedmica: Savremeni komunikacijski aspekti hutbe.
14. sedmica: Analiza održanih hutbi i rekapitulacija.
15. sedmica: Završni test.

Literatura

Obavezna:

1. *Imamet* (hrestomatija), priredili mr. Mustafa Hasani i mr. Ferid Dautović, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2008.
2. *Hatabet* (hrestomatija), priredili dr. Džemaludin Latić i hfz. Kenan Musić, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2009.

Dopunska:

1. Hisham Altalib, *Vodič za islamsko djelovanje*, prevela Velida Selmanagić, IZ u BiH, Udruženje ilmijje, Sarajevo, 2000, str. 47-127.
2. Pravitnici Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini
3. Džemal Salispahić, *Imam*, Medresa "Osman-ef. Redžović", Visoko, 2004.
4. Meho Šljivo, *Retorički i komunikološki aspekti hutbe kod muslimana BiH*, magistarska radnja (neobjavljeno), Sarajevo, 2009.

Predmet:	<i>Islamsko djelovanje (Da'va)</i>
Studij:	Teološki
Godina studija:	IV
Semestar:	8
Sati:	2+1
ECTS:	5
Nastavnik:	Doc. dr. Aid Smajić

Sadržaj kolegija: U okviru ovog kolegija izučavat će se optimalni oblici islamskog djelovanja (da've) u uvjetima savremenog društva, ličnost islamskog djelatnika, neophodne komunikacijske i organizacijske vještine, specifičnosti rada u gradskoj i seoskoj sredini, rada s mladom i starom populacijom, mogućnosti djelovanja kroz nevladin sektor, rad u institucionalnom (škola, bolnica, vojska, kazнено-popravne institucije) i vaninstitucionalnom okruženju, rad sa ugroženim i marginaliziranim kategorijama društva (Romi, siromašni, obespravljani, ovisnici, delinkventi), rad u dijaspori te značenju “eksternog” djelovanja u uvjetima multireligijskog društva.

Ciljevi kolegija:

- Pripremiti studente za uspješno islamsko djelovanje i poziv u uvjetima savremenog društva, uvažavajući pri tome duh islamske tradicije (Kur'an i Sunnet), zahtjeve današnjice te relevantna znanstvena saznanja o korisnim kompetencijama i metodama.

Oblik nastave: 2 predavanja, 1 sat vježbi, posjete

Obaveze studenata: prisustvo predavanjima i vježbama, polaganje semestralnog/završnog ispita, izrada i prezentacija rezultata grupnih istraživačkih projekata.

Način ocjenjivanje i rezultati: Semestralni ispit čini 30%, grupni istraživački projekat 20%, posjete 10%, završni ispit 40% ukupne ocjene.

Plan kolegija/predmeta po sedmicama:

1. sedmica: Pojam islamskog djelovanja (da've) između tradicije i zahtjeva današnjice.
2. sedmica: Osnovne značajke savremenog društva.

3. sedmica: Ličnost islamskog djelatnika (da'ije).
4. sedmica: Komunikacijske i organizacijske vještine.
5. sedmica: Rad u gradskoj/seoskoj sredini.
6. sedmica: Da'va i mediji.
7. sedmica: Islamsko djelovanje kroz nevladin sektor.
8. sedmica: Rekapitulacija/test.
9. sedmica: Javno zagovaranje u službi islama.
10. sedmica: Rad s mladom/starom populacijom.
11. sedmica: Islamska služba u kazneno-popravnim institucijama.
12. sedmica: Islamski poziv u vojsci/bolnici.
13. sedmica: Islamski socijalni rad.
14. sedmica: "Eksterno" islamsko djelovanje.
15. sedmica: Rekapitulacija svih oblasti.

Literatura

Obavezna:

1. Dr. hfz. Fadil Fazlić i hfz. Dževad Šošić, *Da'va (islamska misija)*, FIN, Sarajevo.
2. Hisham Altalib, *Vodič za islamsko djelovanje*, prevela Velida Selmanagić, Udruženje ilmijje IZ u BiH, Sarajevo, 2000.
3. Stipe Nimac, *Pastoral grada*, Ravnokotarski cvit, Lepuri, 2008.

Dopunska:

1. Egdunas Racijs, *Multiple Nature of the Islamic Da'wa*, unpublished PhD dissertation, University of Helsinki, 2004.
2. Emir Džambegović, *Kreiranje imidža Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, neobjavljena doktorska disertacija, Univerzitet u Sarajevu, 2012.
3. Michael Cook, *Commanding Right and Forbidding Wrong in Islamic Thought*, Cambridge University Press, Cambridge, 2004.
4. Muhamed Suvejdani i Fejsal Bašarahil, *Kako izgraditi lidera*, Progres centar, Travnik, 2013.
5. Stephen Lucas, *The Art of Public Speaking*, McGraw Hill, New York, 2001.
6. Trstenjak Anto, *Pastoralna psihologija*, UPT, Đakovo, 1989.
7. Zorica Kuburić i Srđan Sremac, Ur., *Konverzija i kontekst: Teorijski, metodološki i praktični pristupi religijskoj konverziji*, Centar za empirijska istraživanja religije, Novi Sad, 2009.

2. KATEDRA TUMAČENJA KUR'ANA (TEFSIR) I ARAPSKOGA JEZIKA

ŠEF KATEDRE: DR. ENES KARIĆ, REDOVNI PROFESOR

Profesori:

1. Dr. Enes Karić, redovni profesor
2. Dr. Džemal Latić, redovni profesor
3. Dr. Mehmed Kico, redovni profesor
4. Dr. Almir Fatić, docent
5. Dr. Amrudin Hajrić, docent
6. Mr. Zehra Alispahić, viši asistent
7. Mr. Amira Trnka-Uzunović, viši asistent

Na katedri se predaju sljedeći predmeti:

1. Terminologija tefsira
2. Historija i metodologija tefsira
3. Klasične škole tefsira
4. Savremene škole tefsira
5. Rječnik Kur'ana
6. Arapski jezik I
7. Arapski jezik II
8. Arapski jezik III
9. Arapski jezik IV

Silabusi

Predmet:	<i>Terminologija tefsira</i>
Godina studija:	I
Semestar:	I
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Almir Fatić

Sadržaj kolegija: U okviru *Terminologije tefsira* studentima će se prezentirati najvažniji termini iz područja tefsira, te glavne informacije o formi i sadržaju Kur'ana, predočit će im se njihova značenja tefsirske terminologije, te egzegetska uloga u odgonetanju poruke i značenja Kur'anskog teksta; studenti će se, također, podučavati glavnim tefsirskim terminima u svome unutarnjem suodnosu, bit će upućivani u sadržaje većine *terminusa technicusa* tefsira i njegovih grana: *te'vila*, *kešfa*, *tefhima*, itd.

Ciljevi kolegija:

- da studenti ovladaju glavnim terminima tefsirskih disciplina, da ih shvate u svome suodnosu spram cjeline tumačenja kur'anskog teksta;
- da se studenti upoznaju s arapskim definicijama tefsirskih termina, te da se tefsirski termini stave unutar povijesnog konteksta škola tumačenja Kur'ana.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: uredno pohađanje nastave, marljiva izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za pozitivnu ocjenu student je dužan ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Opći uvod u područja tefsirskog instrumentarija/*istilahat tafsiriyyah*.
2. sedmica: Tefsirski pristup razinama svetog/odabranog govora u islamu.
3. sedmica: Formalni dijelovi Kur'ana: riječ/*kalimah*, rečenica/*ayat*, poglavlje/*surah*.
4. sedmica: Podjela rečenica/ayata Kur'ana.
5. sedmica: Počeci sura/*awailu s-suwar*, završeci sura/*hawatimu s-suwar*.
6. sedmica: Egzegeza/*tafsir*, hermeneutika/*ta'wil*, kontempliranje/*tafhim*.
7. sedmica: Alegorijsko/*madžaz*, semantičko/*ma'ani*; doslovno/*haqiqi*.
8. sedmica: Tekst/*nass*, objašnjenje/*šarh*, tumačenje stila/*bayan*, natkomentari/*hawaši*.
9. sedmica: Iskazi Kur'ana: opći/*'am*, posebni/*hass*, sažeti/*mudžmal*, detaljni/*mufassal*.
10. sedmica: Vanjski smisao/*zahir*, unutarne značenje/*batin*, propis, granica/*hadd*.
11. sedmica: Povodi objave Kur'ana/*asbabu n-nuzul*.
12. sedmica: Čitanja Kur'ana u tafsiru/*qira'atu l-qur'an*, odnos značenja i čitanja.
13. sedmica: Osnovni tipovi tumačenja: tradicionalna i racionalna tumačenja.
14. sedmica: Pravna, filozofska, mistička, aluzivna tumačenja.
15. sedmica: Terminologija tefsira kao svojevrsno tumačenje Kur'ana.

Literatura

Obavezna:

1. Džemal Latić, *Terminologija tefsira*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005.

Dopunska:

1. Enes Karić, *Uvod u tefsirske znanosti*, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1988.
2. Enes Karić, *Tefsir*, Bosanska knjiga, Sarajevo, 1995.
3. Dželaluddin Sujuti, *Itqan*, I dio (preveo s arapskog Almir Fatić), Sova Publishing, Sarajevo, 2012.

Predmet:	<i>Historija i metodologija tefsira</i>
Godina studija:	II
Semestar:	III
Smjer:	Teološki
Sati:	2 + 1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Almir Fatić

Sadržaj kolegija: U okviru *Historije i metodologije tefsira* studenti će se uputiti u najvažnije historijske dionice tefsira i njegove metodologije, pružit će im se osnovne informacije o formi i sadržaju komentara Kur'ana, predstaviti će im se tipovi komentara Kur'ana, njihova unutarnja struktura, ponudit će im se naučna aparatura koja je domišljena u razvrstavanju različitih metoda tumačenja Kur'ana, zatim njihov historijski razvoj i formiranje.

Ciljevi kolegija:

- *Historija i metodologija tefsira* ima u zadatku da opiše, objasni i predstavi validne metodološke načine i sredstva u tumačenju Kur'ana.
- *Historija i metodologija tefsira* bavi se metodološkim postupcima, putevima, kao i instrumentima/sredstvima valjanog deriviranja poruke Kur'ana iz samog Kur'ana kroz različite povijesne epohe. *Historija i metodologija tefsira* je, stoga, važna disciplina tefsirske nauke i na određeni način pomaže nam da razumijemo razvoj tefsira kroz povijest.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: redovno pohađanje nastave, marljiva izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za pozitivnu ocjenu student je dužan ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Metoda (*maslak, tarikah, manhadž*) u nauci; metoda u tefsiru.
2. sedmica: Metodologija ranog tumačenja Kur'ana.
3. sedmica: Hadis i Sunnet kao verbalni i praktični aspekt tumačenja Kur'ana.
4. sedmica: Tumačenjski krug Pobožnih Predaka (Poslanikovi Drugovi, njihovi Sljedbenici).
5. sedmica: Forme u kojima su pobožni preci (*as-salafu s-salihu*) tumačili Kur'an.
6. sedmica: Metodologija *tradicionalnog* i *racionalnog* tumačenja.
7. sedmica: Racionalni komentari Kur'ana "umjerene" metode.
8. sedmica: Komentiranje Kur'ana metodama tzv. "pokuđenog razuma".
9. sedmica: Tzv. mu'tezilijski "te'vil", njegova metodologija tumačenja Kur'ana.
10. sedmica: Tefsir duodecimalnog ši'izma, tefsir septimalnog šiizma.
11. sedmica: Tumačenje i metodologija tefsira od sekti (*haridžije, murdžije, babije...*)
12. sedmica: Metodologija pravnog tumačenja Kur'ana (*tafsiru l-fuqaha'i*).
13. sedmica: Metodologija sufijskog tumačenja Kur'ana (*tafsiru s-sufiyah*).
14. sedmica: Metodologija tumačenja Kur'ana u XIX i XX stoljeću.
15. sedmica: Metodologija tematskog tumačenja Kur'ana.

Literatura

Obavezna:

1. Džemal Latić, *Metodologija tefsira*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005.

Dopunska:

1. Džemal Latić, *Klasične škole tefsira*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2008.
2. Almir Fatić, *Klasični tefsirski tekstovi*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2006.

Predmet:	<i>Klasične škole tefsira</i>
Godina studija:	III
Semestar:	V
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	5
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Džemal Latić

Sadržaj kolegija: U okviru predmeta *Klasične škole tefsira* studentima će se prezentirati najvažnije tefsirske škole mišljenja od začetka tradicionalnog tefsira do predmodernog vremena. Predmet *Klasične škole tefsira* bavi se zaokruženim predstavljanjem unutarnje strukture komentara Kur'ana klasičnog perioda, poglavito od smrti at-Tabarija (923) do “zrelog“ doba kolonijalne uprave u muslimanskim zemljama.

Ciljevi kolegija:

- da studenti ovladaju strukturom klasičnih tefsirskih djela,
- da se studenti upoznaju s unutarnjim planovima velikih klasičnih tefsirskih kompendijuma, te da se klasični tefsirski opusi stave unutar povijesnog konteksta velike interpretativne građe u tumačenju velikih vjerskih djela (iz tradicije Perzije, Irana, Indije, Grčke...).

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: uredno pohađanje nastave i vježbi, marljiva izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za pozitivnu ocjenu student je dužan ispuniti sve navedene elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Škola usmenih predanja iz tumačenja Kur'ana, prikaz Ibn 'Abbasove

- uloge.
2. sedmica: Pojava djela s područja *Ma'ani l-Kur'ana*, škola tumačenja *Ma'ani l-Kur'ana*.
 3. sedmica: Nastanak historijske škole u tumačenju Kur'ana; at-Taberi.
 4. sedmica: Tipovi *ar-riwayata* (predanja) u klasičnim komentarima Kur'ana.
 5. sedmica: Rane ezoterijske škole u tumačenju Kur'ana.
 6. sedmica: Pojava klasičnih škola tefsira pravne naravi.
 7. sedmica: Egzoterizam u pravnome tefsiru.
 8. sedmica: Pojava dogmatskih škola mišljenja u tefsiru.
 9. sedmica: Razvoj zrelih dogmatskih rasprava u klasičnim dogmatskim komentarima.
 10. sedmica: Pojava tzv. klasične “književne“ škole komentiranja Kur'ana.
 11. sedmica: Pojava zrelih klasičnih sufijskih škola komentara Kur'ana.
 12. sedmica: Al-Gazalijeva škola tumačenja Kur'ana, škola sinteze sufizma i prava.
 13. sedmica: Klasične ši'ijiske škole tumačenja Kur'ana, nastanak imamizma.
 14. sedmica: Klasične filozofske škole tumačenja Kur'ana, utjecaj prevodilačkih pokreta.
 15. sedmica: Pojava poznih škola “tefsirskog klasicizma“.

Literatura

Obavezna:

1. Džemal Latić, *Klasične škole tefsira*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2008.

Dopunska:

1. Džemal Latić, *Stil kur'anskoga izraza*, El-Kalem, Sarajevo, 2001.
2. Džemal Latić, *Jezik Kur'ana*, Biljeg, d.o.o., Sarajevo, 2012.
3. Džemal Latić, “*Sedam harfova*“ *Kur'ana*, Biljeg, d.o.o., Sarajevo, 2012.
4. Enes Karić, *Dželaluddin as-Suyuti, život i djelo*, El-Kalem, Sarajevo, 2009.

Predmet:	<i>Savremene škole tefsira</i>
Godina studija:	III
Semestar:	VI
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	6
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Enes Karić

Sadržaj kolegija: U okviru predmeta *Savremene škole tefsira* studentima će se prezentirati najvažnije tefsirske škole mišljenja od početka tzv. “modernog“ tefsira do kraja XX stoljeća. Predmet *Savremene škole tefsira* bavi se zaokruženim predstavljanjem unutarnje strukture komentara Kur'ana savremenog perioda, poglavito od pojave Džemaluddina al-Afganija (1839-1897) do kraja XX stoljeća.

Ciljevi kolegija:

- Da studenti ovladaju strukturom savremenih tefsirskih djela i studija,
- da se studente upozna s unutarnjim planovima i glavnim temama velikih savremenih tefsirskih kompendijuma, te da se savremeni tefsirski opusi stave unutar povijesnog konteksta pojave modernosti, sekularizma, svjetovnosti i laicizma.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: uredno pohađanje nastave i vježbi, marljiva izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za pozitivnu ocjenu student je dužan ispuniti sve navedene elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Okolnosti u kojima se javio savremeni tefsir: Ekonomski i vojni uspon Evrope.

2. sedmica: Džemaluddin Afgani (druga polovina XIX stoljeća), život, djelo, djelovanje.
3. sedmica: Indijski obnovitelji u komentiranju Kur'ana u XIX stoljeću.
4. sedmica: Muhamed Abduhu (1849-1905), reformatorske ideje u tefsiru.
5. sedmica: Egipatska (Kairska) škola savremenog tumačenja Kur'ana i pitanje tradicije.
6. sedmica: Mahmud Šaltut (um. 1963) i Mustafa al-Maragi, reforma al-Azhara.
7. sedmica: Savremeni komentari Kur'ana i pitanje mnogolike emancipacije društva.
8. sedmica: Pitanje emancipiranja žene (Qasim Amin, Nabawiya Musa...)
9. sedmica: Daljnji razvoj islamskog modernizma u Indiji, pojava Muhameda Iqbala.
10. sedmica: Obnoviteljske ideje u ostatku Osmanske imperije sprva XX stoljeća.
11. sedmica: Orijentalističke škole u tumačenju Kur'ana potkraj XIX i početkom XX stoljeća.
12. sedmica: Novi zamah u tefsiru u drugoj polovini XX stoljeća u arapskom svijetu.
13. sedmica: Škole i pogledi tefsirskih pisaca savremenog arapskog i bliskoistočnog svijeta.
14. sedmica: Komentari Kur'ana (teorije i zasebna djela) muslimanskih autora na Zapadu.
15. sedmica: Politička i ideologijska tumačenja Kur'ana, primijenjena egzegeza Kur'ana.

Literatura

Obavezna:

1. Enes Karić (priredio), *Kur'an u savremenom dobu, I – II*, izd. BKC i el-Kalem, Sarajevo, 2000.

Dopunska:

1. Enes Karić (priredio), *Politička i ideologijska tumačenja Kur'ana*, Bemust, Sarajevo, 2002.

Predmet:	<i>Rječnik Kur'ana</i>
Godina studija:	IV
Semestar:	VII
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Enes Karić

Sadržaj kolegija: U okviru predmeta *Rječnik Kur'ana* studentima će se prezentirati glavne ili ključne riječi Kur'ana iz oblasti koje su se kroz povijest islama zakorjenile kao posebni temati (vjerovanje, obredoslovlje, običaji, institucije vjere, načela morala, kulturni život, zatim flora, fauna, Priroda itd.).

Ciljevi kolegija:

- Da studenti kroz klasična tefsirska djela jezičke provenijencije ovladaju ključnim riječima (“pojmovima“) i “imenima“ i “jezičkim oblastima“ Kur'ana,
- da se studente upozna sa dugom tradicijom i metodologijom pisanja rječnika Kur'ana na klasičnim islamskim učilištima i od strane klasičnih muslimanskih učenjaka.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: uredno pohađanje nastave i vježbi, blagovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za pozitivnu ocjenu student je dužan ispuniti sve navedene elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Uvod u jezik Kur'ana (*lisān ‘arabiyy mubin*).
2. sedmica: Klasična literatura iz leksikografije Kur'ana.
3. sedmica: Glavni temati Kur'ana i jezik Kur'ana.
4. sedmica: Bog u Kur'anu (ključna leksika)

5. sedmica: Leksika duhovnog svijeta Kur'ana, anđeli (*mala'ikah*), sotone (*šayatin*).
6. sedmica: Leksika Kur'ana na planovima A) minerala, B) flore, C) faune Kur'ana.
7. sedmica: Leksika o čovjeku (*al-insān*) u Kur'ānu, čovjek kao Adam (*ādam*).
8. sedmica: Čovječanstvo (*al-alamu, an-nasu*) u Kur'anu: glavna leksika.
9. sedmica: Leksika monoteizma Kur'āna (*at-tawhīd*) i politeizma Kur'āna (*aš-širk*).
10. sedmica: Leksika moralnog života Kur'āna, istina (*as-sidq*), laž (*al-kizb*).
11. sedmica: Leksika vlastitog nazivlja u Kur'ānu, leksika vlastitih imena ljudi.
12. sedmica: Leksika "geografije Kur'āna", leksika geocentrične "slike" Kur'āna.
13. sedmica: Leksika historijskih događaja u Kur'ānu, drevni Egipat (*misr*), Rimsko carstvo.
14. sedmica: Leksika vremena u Kur'ānu, vječno i vremensko u Kur'ānu.
15. sedmica: Leksika kulture u Kur'ānu.

Literatura

Obavezna:

1. Enes Karić (priređio), *Semantika Kur'ana*, Bemust, Sarajevo, 1998.

Dopunska:

1. Enes Karić, objavljene odrednice iz *Enciklopedijskog leksikona Kur'ana* (djelo je u pripremi, pojedine odrednice objavljene u: "Glasniku", "Takvimu", "Muallimu", "Preporodu" – Sarajevo, 2008-2012).
2. Arne A. Ambros (with Stephan Prochazka), *Concise Dictionary of Koranic Arabic*, Reichert Verlag, Wiesbaden, 2004.

Predmet:	<i>Arapski jezik I</i>
Godina studija:	I
Semestar:	I
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Mehmed Kico

Sadržaj kolegija: U sklopu predviđenog plana izučavaju se opća obilježja arapskog jezika, pismo i latinična transkripcija, pravopisna pravila; uvod u morfologiju; podjela riječi po vrstama; padeži i njihove funkcije; naravi i funkcije glagola; osobenosti proste imenske rečenice; subjekat i njegovi dodaci; glagolska rečenica, glagolski predikat i dodaci.

Ciljevi kolegija:

- upoznati studente s osnovama iz historije arapskog jezika
- pružiti osnovna znanja iz arapske fonetike;
- upoznati studente s naravima arapske leksike.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbe iz gramatike, 1 sat lektorske vježbe.

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada eseja, testa, čitanje primarne (obavezno) i sekundarne literature (poželjno), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja: Esej čini 20%, test 30%, a završni 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Osvrt na arapski jezik sa stanovišta lingvistike i različitih tipologizacija.
2. sedmica: Riječi i podjela po vrstama.
3. sedmica: Deklinacija, padeži i njihove funkcije.
4. sedmica: Opće naravi glagola; glagolska vremena.
5. sedmica: Pravilne množine ženskog i muškog roda.
6. sedmica: Pridjevi, vrste i funkcija.
7. sedmica: Zamjenice, podjela.
8. sedmica: Genitiv i funkcije; genitivna veza.

- 9. sedmica: Spojene lične zamjenice; kvazigenitivna veza.
- 10. sedmica: Present glagola.
- 11. sedmica: Komparacija pridjeva; odnosni pridjevi; deminutiv.
- 12. sedmica: Odnosne zamjenice; odnosna rečenica.
- 13. sedmica: Redni brojevi .
- 14. sedmica: Računanje vremena i izražavanje starosti.
- 15. sedmica: Rekapituliranje.

Literatura

Obavezna:

1. Sikirić, Šaćir: Muhamed Pašić, Mehmed Handžić: *Gramatika arapskog jezika*, I-II, Sarajevo, 1936.
2. *Arapski tekstovi 1. i 2.*, Priredile: Zehra Alispahić i Amira Trnka, Hrestomatija, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2008.

Dopunska:

1. Attar, Samar: *Modern Arabic – Grammar In Context*, Bejrut, 1998.
2. Božović, Dr. Rade: *Udžbenik arapskog jezika sa vježbankom i rječnikom*, Sarajevo, 1984.
3. Kico, Mehmed: *Arapska gramatika u vremenu*, Dobra knjiga, Sarajevo, 2013.
4. Kovalev, A. A. – G. Š. Šarbatov: *Učebnik arapskoga jezika*, Moskva, 1969.
5. Muftić, Teufik: *Gramatika arapskog jezika*, Sarajevo, 1998.
6. Tanasković, Darko – Anđelka Mitrović, *Gramatika arapskog jezika*, Beograd, 2005.

Predmet:	<i>Arapski jezik II</i>
Godina studija:	I
Semestar:	II
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Mehmed Kico

Sadržaj kolegija: U sklopu predviđenog plana izučavaju se glagolska vremena prosta i složena; osobenosti glagolske rečenice; glagolski načini prezenta, konjuktiv, jusiv, imperativ, prohibitiv; glagolski participi, aktivni i pasivni; komparacija pridjeva; proširene glagolske vrste; specifična značenja glagolskih vrsta; specifičnosti nepromjenljivih vrsta riječi.

Ciljevi kolegija:

- upoznati studente s karakterističnim sintagmama;
- pružiti osnovna znanja iz arapske sintakse.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbe iz gramatike, 1 sat lektorske vježbe.

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada eseja, testa, čitanje primarne (obavezno) i sekundarne literature (poželjno), te polaganje završnog ispita

Način ocjenjivanja: Esej čini 20%, test 30%, a završni 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Neodređene zamjenice *neko, neki* i slične.
2. sedmica: Glagol *كان* i njemu slični glagoli; glagol *ليس*.
3. sedmica: Načini prezenta: indikativ, konjuktiv, jusiv, imperativ, prohibitiv.
4. sedmica: Pasiv perfekta; pasiv prezenta.
5. sedmica: Futur I i futur II.
6. sedmica: Upitne zamjenice i upitna rečenica.
7. sedmica: Složena glagolska vremena; apsolutna negacija.

- 8. sedmica: Proširene glagolske vrste, druga proširena vrsta; treća proširena vrsta.
- 9. sedmica: Četvrta proširena glagolska vrsta; peta proširena vrsta.
- 10. sedmica: Šesta proširena glagolska vrsta; sedma proširena vrsta.
- 11. sedmica: Osma proširena glagolska vrsta, deveta glagolska vrsta; deseta vrsta.
- 12. sedmica: Deveta, jedanaesta, dvanaesta i trinaesta proširena vrsta.
- 13. sedmica: Glagoli sa četiri i više korijenskih konsonanata.
- 14. sedmica: Nepostojanje glagola *biti* u funkciji kopule.
- 15. sedmica: Rekapituliranje.

Literatura

Obavezna:

1. Sikirić, Šaćir: Muhamed Pašić, Mehmed Handžić: *Gramatika arapskog jezika*, I-II, Sarajevo, 1936.
2. *Arapski tekstovi 1. i 2.*, Priredile: Zehra Alispahić i Amira Trnka, Hrestomatija, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2008.

Dopunska:

1. Attar, Samar: *Modern Arabic – Grammar In Context*, Bejrut, 1998.
2. Božović, Dr. Rade: *Udžbenik arapskog jezika sa vježbankom i rječnikom*, Sarajevo, 1984.
3. Kico, Mehmed: *Arapska gramatika u vremenu*, Dobra knjiga, Sarajevo, 2013.
4. Kovalev, A. A. – G. Š. Šarbatov: *Učebnik arapskoga jezika*, Moskva, 1969.
5. Muftić, Teufik: *Gramatika arapskog jezika*, Sarajevo, 1998.
6. Tanasković, Darko – Anđelka Mitrović, *Gramatika arapskog jezika*, Beograd, 2005.

Predmet:	<i>Arapski jezik III</i>
Godina studija:	II
Semestar:	III
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Amrudin Hajrić

Sadržaj kolegija: U sklopu predviđenog plana izučavaju se proširene glagolske vrste; specifičnosti aktiva i pasiva glagola; particip aktivni i pasivni u svim proširenim vrstama; unipersonalni glagoli; polupravilni glagoli, hemzirani glagoli, podvostručeni glagoli; nepravilni glagoli, *slični* glagoli, *šuplji* glagoli, *krnji* glagoli i dvostruko nepravilni glagoli.

Ciljevi kolegija:

- pružiti studentima osnovna znanja iz arapske gramatike;
- osposobiti studente da s razumijevanjem čitaju arapske tekstove.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi iz gramatike, 1 sat lektorskih vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada eseja, testa, čitanje primarne (obavezno) i sekundarne literature (poželjno), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja: Esej čini 20%, test 30%, a završni 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Glagolski načini proširenih glagolskih vrsta.
2. sedmica: Četverokonsonantski glagoli.
3. sedmica: Prijedlozi.
4. sedmica: Nepravilni glagoli, podjela; podvostručeni glagoli.
5. sedmica: Hemzirani glagoli, grafija *hemzeta*.
6. sedmica: *Slični* glagoli, fonetske promjene u konjugaciji sličnih glagola.
7. sedmica: *Šuplji* glagoli, *šuplji* glagoli kroz proširene vrste; pomoćni glagoli *كان*.
8. sedmica: *Krnji* glagoli, fonetske promjene u konjugaciji krnjih glagola.
9. sedmica: Dvostruko nepravilni glagoli, dvostruko nepravilni glagoli kroz proširene vrste.

10. sedmica: Pomoćni glagoli karakteristični arapskom jeziku.
11. sedmica: Prilozi; prilozi za mjesto, vrijeme, mjeru, način.
12. sedmica: Akuzativi, objekat; akuzativ čestice *ġ*; opći akuzativ; akuzativ stanja.
13. sedmica: Akuzativ uzroka i akuzativ specifikacije.
14. sedmica: Akuzativ izuzimanja, akuzativ apsolutne negacije.
15. sedmica: Rekapituliranje.

Literatura

Obavezna:

1. Sikirić, Šaćir: Muhamed Pašić, Mehmed Handžić: *Gramatika arapskog jezika*, I-II, Sarajevo, 1936.
2. *Arapski tekstovi 1. i 2.*, Priredile: Zehra Alispahić i Amira Trnka, Hrestomatija, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2008.

Dopunska:

1. Attar, Samar: *Modern Arabic – Gramamar In Context*, Bejrut, 1998.
2. Božović, Dr. Rade: *Udžbenik arapskog jezika sa vježbankom i rječnikom*, Sarajevo, 1984.
3. Kico, Mehmed: *Arapska gramatika u vremenu*, Dobra knjiga, Sarajevo, 2013.
4. Kovalev, A. A. – G. Š. Šarbatov: *Učebnik arapskoga jazika*, Moskva, 1969.
5. Muftić, Teufik: *Gramatika arapskog jezika*, Sarajevo, 1998.
6. Tanasković, Darko – Anđelka Mitrović, *Gramatika arapskog jezika*, Beograd, 2005.

Predmet:	<i>Arapski jezik IV</i>
Godina studija:	II
Semestar:	IV
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Amrudin Hajrić

Sadržaj kolegija: U sklopu predviđenog plana izučavaju se pomoćni glagoli; prelazni glagoli s jednim, dva ili tri objekta; akuzativi vezani uz subjekat, predikat i dodatke predikata, akuzativ glagola *كان* i *ليس*; rečenice: imenske i glagolske, proste, pročiřene i složene, nezavisne složene i zavisne složene; rečenica stanja.

Ciljevi kolegija:

- osposobiti studente da čitaju literaturu pisanu arapskim jezikom;
- osposobiti sudente da razgovaraju na arapskom jeziku.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbe iz gramatike, 1 sat lektorske vježbe.

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada eseja, testa, čitanje primarne (obavezno) i sekundarne literature (poželjno), te polaganje završnog ispita

Način ocjenjivanja: Esej čini 20%, test 30%, a završni 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan predmeta po sedmicama:

1. sedmica: Akuzativi uopćeno.
2. sedmica: Uvod u sintaksu, podjela rečenice na prostu i složenu.
3. sedmica: Podjela složenih rečenica na nezavisne i zavisne.
4. sedmica: Zavisne složene rečenice; realna pogodbeni rečenica i pogodbeni veznici
5. sedmica: Irealna pogodbeni rečenica
6. sedmica: Mjesne rečenice; komparativ i superlativ; opisno poređenje
7. sedmica: Načinska rečenica.
8. sedmica: Veznici; rečenica s dvojnimi veznicima.
9. sedmica: Vremenske čestice.

10. sedmica: Namjerne rečenice.
11. sedmica: Odnosna rečenica.
12. sedmica: Uzročne rečenice, uzročni veznici.
13. sedmica: Deverbale imenice: imenice mjesta, oruđa i zanimanja.
14. sedmica: Glagoli s dva i više objekata.
15. sedmica: Uzvici; dopusne rečenice.

Literatura

Obavezna:

1. Muftić, Teufik: *Gramatika arapskog jezika*, Sarajevo, 1998.
2. *Arapski tekstovi 1. i 2.*, priredile: Zehra Alispahić i Amira Trnka, Hrestomatija, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2008.

Dopunska:

1. Attar, Samar: *Modern Arabic – Grammar In Context*, Bejrut, 1998.
2. Božović, Rade: *Udžbenik arapskog jezika sa vježbankom i rječnikom*, Sarajevo, 1984.
3. Kico, Mehmed: *Arapska gramatika u vremenu*, Dobra knjiga, Sarajevo, 2013.
4. Kovalev, A. A. – G. Š. Šarbatov: *Učebnik arapskoga jezika*, Moskva, 1969.
5. Sikirić, Šaćir: Muhamed Pašić, Mehmed Handžić: *Gramatika arapskog jezika*, I-II, Sarajevo, 1936.
6. Tanasković, Darko – Anđelka Mitrović, *Gramatika arapskog jezika*, Beograd, 2005.

ISLAMSKA ZAJEDNICA U BOSNI I HERCEGOVINI
UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET ISLAMSKIH NAUKA U SARAJEVU
TEOLOŠKI ODSJEK
KATEDRA ZA ISLAMSKU TRADICIJU

Profesori:

Dr. Omer Nakičević, profesor emeritus

Dr. Zuhdija Hasanović, vanredni profesor

Mr. hfz. Kenan Musić, viši asistent

Fadil Maljoki, asistent

Predmeti:

Dodiplomski studij

1. Terminologija hadisa
2. Dimenzije sunneta
3. Hermeneutika hadisa
4. Metodologija hadisa
5. Metodologija pronalaženja i evaluacije hadisa (Izborni predmet)
6. Hadiski tekstovi (Izborni predmet)

Diplomski studij

1. Savremene hadiske studije

Doktorski studij

Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini
Univerzitet u Sarajevu
Fakultet islamskih nauka u Sarajevu
Katedra za Islamsku tradiciju

Silabus

Predmet: *Terminologija hadisa*
Godina studija: I
Semestar: I
Odsjek: Teološki
Sati: 2+1
ECTS: 4
Status: Obavezni predmet
Nastavnik: Prof. dr. Zuhdija Hasanović

Sadržaj kolegija: Unutar ovog predmeta studenti će se upoznati s najosnovnijom hadiskom terminologijom kao što su termini: sunnet, hadis, haber, eser, hadisi kuds, metn, sened, ravi i rivaja te više sazati o mjestu hadisa u islamskom učenju i steći uvid u historijski razvoj hadiskih znanosti. Pored navedenog, studenti će dobiti uvid u temeljnu podjelu hadiskih znanosti, predmet i metodologiju njihovih istraživanja, kao i u osnovnu podjelu hadisa po različitim osnovama. Konačno, studenti će moći više saznati o najjemenitijim hadiskim učenjacima i njihovim ostvarenjima na polju hadiske znanosti.

Ciljevi kolegija su da:

- studenti budu upoznati s temeljnom hadiskom terminologijom, povijesnim razvojem hadiske znanosti i najrenomiranijim hadiskim znanstvenicima u BiH i svijetu;
- osposobi studente za pravilno razumijevanje i korištenje hadiske terminologije.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, jedan sat vježbi

Obaveze studenta: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja obavezne i dopunske literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija / predmeta po sedmicama:

1. Općenito o tradiciji, njenom značaju, pojmovima hadis, sunnet, haber, eser, hadisi kuds. Mjesto hadisa u islamskom učenju.
2. Izučavanje hadisa u vrijeme Božijeg Poslanika, s.a.v.s. Odnos ashaba prema hadisu Božijeg Poslanika. Opreznost ashaba u prihvatanju i prenošenju hadisa.
3. Najpoznatije zbirke hadisa iz vremena ashaba. Hadis u vrijeme tabi'ina i posttabi'ina.
4. Hadis u 3. stoljeću po Hidžri. Hadiske zbirke nastale nakon 3. stoljeća po Hidžri.
5. Putovanja u potrazi za hadisom. Stručne škole za izučavanje hadisa.
6. Metode primopredaje hadisa. Doslovno i prenošenje hadisa po smislu. Zvanja hadiskih znanstvenika.

7. Izučavanje hadisa na našim prostorima.
8. Rekapitulacija/Test
9. Podjele hadiske znanosti. Znanost o pozitivnoj i negativnoj kritici prenosilaca.
10. Znanost o biografijama prenosilaca. Znanost o prividno kontradiktornim hadisima.
11. Znanost o derogaciji u hadisu. Znanost o nepoznatim riječima u hadisu. Znanost o povodima izricanja hadisa. Znanost o skrivenim mahanama u hadisu.
12. Podjela hadisa s obzirom na vjerodostojnost. Slabi hadisi zbog prekinutosti seneda. Slabi hadisi zbog suprotstavljanja vjerodostojnim predajama.
13. Slabi hadisi zbog nepreciznosti prenosilaca. Prenošenje i primjena slabih hadisa. Metruk hadisi i apokrifne predaje. Uzroci apokrifnosti u hadisu. Načini otkrivanja apokrifnosti.
14. Podjela hadisa s obzirom na kraj seneda. Podjela hadisa s obzirom na broj prenosilaca u jednoj generaciji. Hadiski učenjaci.
15. Rekapitulacija svih tema.

Literatura

Obavezna

Terminologija hadisa (hrestomatija), priredio: hfz. Aid Smajić, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2006.

Dopunska

Handžić Mehmed, *Uvod u tefsirsku i hadisku nauku*, III izdanje, Gazi Husrev-begova medresa, Sarajevo, 1972.

Mahmutović Mirsad, *Povodi nastanka Vjerovjesnikovih hadisa*, II dopunjeno izdanje, IC El-Kalem, Sarajevo, 2011.

Karalić Mahmut, *Hadis i hadiske znanosti*, El-Kelimeh, Novi Pazar, 2010.

Kurdić Šefik, *Velikani hadiskih znanosti*, Islamska pedagoška akademija, Zenica, 2003.

Nakičević Omer, *Arapsko-islamske znanosti i glavne škole od XV do XVII vijeka (Sarajevo, Mostar, Prusac)*, Gazi Husrev-begova biblioteka, Sarajevo, 1988.

_____, *Uvod u hadiske znanosti: Hadis I*, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1986.

Okić Muhammed Tajib, *Islamska tradicija: prilog izučavanju izvora šeriatskog prava*, Sarajevo, 1936.

Tufo, Muhammed, "Temelji hadiskih nauka", *Glasnik IVZ*, Sarajevo, 1938., br. 1-8.

Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini
Univerzitet u Sarajevu
Fakultet islamskih nauka u Sarajevu
Katedra za Islamsku tradiciju

Silabus

Predmet: Dimenzije sunneta
Godina studija: II
Semestar: IV
Odsjek: Teološki
Sati: 2+1
ECTS: 4
Status: Obavezni predmet
Nastavnik: Prof. dr. Zuhdija Hasanović

Sadržaj kolegija: Kolegij obrađuje normativni i povijesni značaj sunneta. Prvi plan podrazumijeva izučavanje sunneta kao norme vjere (*as-lud-din*), a drugi kulturološko-civilizacijsku punovažnost sunneta. Kroz navedeni kolegij obradile bi se slijedeće teme: važnost i pozicija sunneta u islamu, doktrinarni značaj sunneta, integrativni značaj sunneta, sunnet u pravnoj nauci i zakonodavstvu, sunnet u sferi pozivanja i usmjeravanja, pedagogije, politike i ekonomije, značaj sunneta u svakodnevnom životu muslimana, temeljne karakteristike sunneta, normativnost sunneta te odnos i obaveze muslimana prema sunnetu.

Ciljevi kolegija su:

- produbiti i proširiti znanje studenata o poziciji i značaju sunneta u islamu i njegovoj višedimenzionalnosti
- da studenti dobiju osnovna saznanja o različitoj percepciji važnosti i normativnosti sunneta

Oblik nastave: 2 sata predavanja, jedan sat vježbi

Obaveze studenta: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja obavezne i dopunske literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija / predmeta po sedmicama:

1. Definiranje značenja, uloge, vrsta i odnosa prema tradiciji
2. Etimološko i terminološko definiranje sunneta
3. Značaj sunneta u islamu i njegove karakteristike kao životnog programa
4. Obaveze muslimana prema sunnetu i osnovna načela odnosa prema sunnetu
5. Doktrinarni značaj sunneta
6. Sunnet u pravnoj nauci i zakonodavstvu te u sferi pozivanja i usmjeravanja.
7. Rekapitulacija/Test

8. Sunnetske odrednice odgoja
9. Politički principi u sunnetu
10. Sunnetske instrukcije u ekonomiji
11. Normativnost sunneta Božijeg Poslanika, s.a.v.s.
12. Razlikovanje normativnosti u sunnetu Božijeg Poslanika, s.a.v.s., (sunna tešri'ijja i sunna gajru tešri'ijja)
13. Historijsko razumijevanje sunneta
14. Odnos bosanskohercegovačkih autora prema sunnetu
15. Rekapitulacija svih oblasti

Literatura:

Obavezna

Pristupi sunnetu (hrestomatija), priredio: doc. dr. Zuhdija Hasanović, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2005.

Dopunska

Gazali (El-) Muhammed, *Vjerovjesnikov sunnet između šerijatskih pravnika i znanstvenika hadisa*, (prijevod s arapskog: Nermin Čanić i dr.), Muftijstvo tuzlansko, Tuzla, 1998.

Gulen M. Fethullah, *Vjerovjesnikov sunnet (važnost i razumijevanje)*, (prijevod: Zuhdija Hasanović), IC El-Kalem, Sarajevo, 2009.

Karadavi (El-) Jusuf, *Razumijevanje sunneta: metodološke smjernice i pravila*, (prijevod s arapskog Ahmet Alibašić), "Bemust", Sarajevo, 2001.

Seid Ismail Ali, Jusuf el-Karadavi i Muhammed Selama Gabari, *Dimenzije sunneta*, (Prijevod: Zuhdija Hasanović), IC El-Kalem i CNS, Sarajevo, 2012.

Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini
Univerzitet u Sarajevu
Fakultet islamskih nauka u Sarajevu
Katedra za Islamsku tradiciju

Silabus

Predmet: *Hermeneutika sunneta*
Godina studija: III
Semestar: V
Odsjek: Teološki
Sati: 2+1
ECTS: 6
Nastavnik: Prof. dr. Zuhdija Hasanović

Sadržaj kolegija: U okviru ovog kolegija prvenstveno bi se obradili principi i kriteriji za pravilno razumijevanje hadisa Božijeg Poslanika, s.a.v.s., što podrazumijeva dovođenje sadržaja Poslanikovih, s.a.v.s., uzornih riječi u kontekst kur'anskih intencija, povijesnih, geo-političkih, ekonomskih i drugih faktora, ali i razotkrivanje višeslojnosti njihovog značenja (fizičkog i metafizičkog; doslovnog i metaforičkog... itd.) te izbor određenog broja hadisa kroz čije bi se tumačenje primijenili navedeni principi, a koji bi obuhvatali temeljna pitanja islamske duhovnosti i prakse.

Ciljevi kolegija su:

- da se studenti upoznaju s osnovnim principima pravilnog razumijevanja hadisa Božijeg Poslanika, s.a.v.s.;
- da se studenti osposobe za ispravno kontekstualiziranje hadiskih tekstova, ali i pronicanje u njihovu univerzalnu poruku.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, jedan sat vježbi

Obaveze studenta: ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija / predmeta po sedmicama:

1. Razumijevanje hadisa u svjetlu Kur'ana. Objedinjavanje svih hadisa o jednoj temi.
2. Usklađivanje i preferiranje prividno kontradiktornih hadisa. Razumijevanje hadisa u svjetlu njihovih povoda, intencija i okolnosti u kojima su izrečeni.
3. Razlikovanje promjenljivog sredstva od trajnog cilja u hadisima. Razlikovanje doslovnoga i prenesenog značenja kod razumijevanja hadisa.
4. Razlikovanje pojavnog od izvanpojavnog svijeta u hadiskim tekstovima. Precizno utvrđivanje značenja riječi hadisa.
5. Rekapitulacija/Test
6. Tumačenje hadisa o snazi vjernika i manifestacijama vjerovanja
7. Tumačenje hadisa o Allahu, dž.š., i Njegovim melecima

8. Tumačenje hadisa o poslanicima i objavama
9. Tumačenje hadisa o Sudnjem danu i sudbini
10. Tumačenje hadisa o ljepoti vjerovanja i odnosu prema drugima
11. Tumačenje hadisa o perfektnosti i odnosu prema podređenima
12. Tumačenje hadisa o licemjerstvu i vrijednosti znanja
13. Tumačenje hadisa o tjelesnoj i moralnoj čistoći
14. Tumačenje hadisa o pripremama za obavljanje namaza i namazu
15. Tumačenje hadisa o postu, zekatu i hadžu

Literatura

Nakičević Omer, *Hadisi sa komentarom*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, 1998.

Silajdžić Adnan, *40 hadisa sa komentarom*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2005.

Nevevi (En-), *El-Erbein en-Nevevija*, (komentar: Muhammed Siddik el-Menšavi), Darul-fedila, Kairo, 1997.

Itr Nuruddin, *Fi zilalil-hadis*, (bez izdavača), Damask, 2000.

Sabuni (Es-) Muhammed Ali, *Min kunuzis-sunna*, Mekteba Rehhab, Alžir, 1986.

Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini
Univerzitet u Sarajevu
Fakultet islamskih nauka u Sarajevu
Katedra za Islamsku tradiciju

Silabus

Predmet: Metodologija hadisa
Godina studija: IV
Semestar: VIII
Odsjek: Teološki
Sati: 2+1
ECTS: 6
Nastavnik: Prof. dr. Zuhdija Hasanović

Sadržaj kolegija: Studenti bi se u okviru ovog kolegija upoznali s nastajanjem najznačajnijih hadiskih zbirki kroz različite povijesne periode, osnovnim karakteristikama svakog naznačenog perioda, temeljnim osobenostima metodologije koju su primjenjivali hadiski znanstvenici u sačinjavanju svojih zbirki, a posebno bi se studenti uvodili u čitanje klasičnih hadiskih tekstova u okviru kojeg bi se upoznivali s korištenom terminologijom, leksikom te općenito metodologijom svakog od obrađivanih autora.

Ciljevi kolegija su:

- da se studentima ponudi povijesni prikaz nastajanja najznačajnijih hadiskih djela i da se upoznaju s njihovim osnovnim karakteristikama i metodologijom;
- da se studenti kroz čitanje klasičnih hadiskih tekstova upoznaju s osnovnom hadiskom terminologijom, metodologijom hadiskih znanstvenika kojom su se koristili u sačinjavanju svojih djela te specifičnom leksikom koja se može naći u tim djelima kako bi se osposobili za samostalno čitanje i razumijevanje tekstualnih sadržaja hadiskih zbirki bez obzira na vrijeme njihovog nastajanja.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, jedan sat vježbi

Obaveze studenta: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija / predmeta po sedmicama:

1. Upoznavanje s osnovnim metodama koje su korištene u sačinjavanju hadiskih djela, komentiranju hadisa i ocjeni njegove vjerodostojnosti
2. Hadiske zbirke iz vremena ashaba i tabi'ina
3. Hadiske zbirke iz vremena posttabiina
4. Šest temeljnih hadiskih zbirki
5. Najznačajniji komentari hadiskih zbirki
6. Najznačajniji komentari El-Buharijevog *Sahiha*

7. Rekapitulacija/Test
8. Najznačajniji komentari Muslimovog *Sahiha*
9. Najznačajniji komentari Et-Tirmizijevog *Džamija*
10. Najznačajniji komentari En-Nesaijevog *Sunena*
11. Najznačajniji komentari Ebu Davudovog *Sunena*
12. Najznačajniji komentari Ibn Madžeovog *Sunena*
13. Najznačajnije enciklopedije hadisa
14. Hadiska djela u savremenom dobu
15. Rekapitulacija svih tema

Literatura

- Ahmed ibn Muhammed ibn Hanbel, *Musned imama Ahmeda ibn Hanbela*, Dar Sadir, Bejrut, (bez godine izdanja);
- Ajni (El-) Ebu Muhammed Bedruddin, *Umdetul-kari šerh Sahihil-Buhari*, Idaretut-tiba'a el-munirijsa, Kairo, (bez godine izdanja);
- Askalani (El-) Ibn Hadžer, *Fethul-Bari bi šerhi Sahihil-Buhari*, Darul-fikr, Bejrut, 1993.;
- Buhari (El-) Muhammed ibn Ismail, *Sahihul-Buhari*, Dar ihjait-turasil-arebi, Bejrut, (bez godine izdanja);
- Ibn Madža Ebu Abdullah Muhammed ibn Jezid, *Sunen*, El-Mekteba el-ilmijja, Bejrut, (bez godine izdanja)
- Malik ibn Enes, *El-Muvetta*, Muessesa Zajid ibn Sultan, Abu Dabi, 2004.;
- Muslim ibn el-Hadždžadž, *Sahih Muslim*, Dar ihjail-kutubil-arebijja“, 1374 h.g.;
- Nesai (En-) Ebu Abdurrahman Ahmed ibn Šuajb, *Sunen*, Mekteb el-matbu'atil-islamijja, Halep, 1986.;
- Sidžistani (Es-) Ebu Davud, *Es-Sunen*, Darul-kutubil-ilmijja, Bejrut, 1388. h.g.;
- Tirmizi (Et-) Ebu Isa, *Džami'us-sahih*, Daru ihjait-turasil-arebi, Bejrut, (bez godine izdanja);

Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini

Univerzitet u Sarajevu

Fakultet islamskih nauka u Sarajevu

Katedra za Islamsku tradiciju

Silabus

Predmet: *Metodologija pronalaženja i evaluacije hadisa (tahridžul-ehadis)*

Godina studija: III

Semestar: VI

Odsjek: Teološki

Sati: 2+1

ECTS:

Status: Izborni predmet

Nastavnik: Prof. dr. Zuhdija Hasanović

Sadržaj kolegija: Kolegij podrazumijeva uvid u značaj, ciljeve i definiranje predmeta istraživanja te razvoj metodologije pronalaženja i evaluacije hadisa kao znanosti. Posebna pažnja će se posvetiti pronalaženju pojedinačnih predaja (hadisa) prema:

- a. imenu prvog prenosioca;
- b. prvoj riječi u tekstu hadisa;
- c. bilo kojoj riječi u tekstu hadisa;
- d. temama sadržaja hadisa.

Osim toga studenti će se upoznati s temeljnom literaturom iz ove hadiske naučne discipline, kao i sa softverskim programima i elektronskim bazama hadisa koji omogućavaju pronalaženje hadisa.

Ciljevi kolegija su da:

- studenti budu upoznati s metodologijom pronalaženja i evaluacije hadisa;
- osposobi studente da samostalno mogu pronaći hadis u izvornim zbirkama te utvrditi njegov stupanj vjerodostojnosti.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, jedan sat vježbi

Obaveze studenta: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja obavezne i dopunske literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija / predmeta po sedmicama:

1. Leksička i terminološka definicija *tahridža*, ukazivanje na njegovu važnosti koristi.
2. Kratak osvrt na historijski razvoj *tahridža*.
3. Prva djela koja su napisana o *tahridžu*. Podaci koji se žele postići *tahridžom*.

4. Osnovne karakteristike pet metodologija koje se primjenjuju kod *tahridža*.
5. Struktura metodologije pisanja hadiskih djela. Hadiska djela tematske prirode: *džami'*, *sunen*, *musannef*, *muvetta'*,
6. *Medžami'*, *zeva'id*, *mustedrek*, *mustahredž* i *džuz*. Hadiska djela u kojima su hadisi poredani po prenosiocima (*ravijama*): *musned-mesaniid*, *mu'džem – me'adžim* i *taref – atraf*. Hadiska djela u kojima su hadisi poredani elifbaom.
7. Pronalaženje hadisa (*tahridž*) prema početku hadisa. Podobnosti i poteškoće ove metode.
8. Rekapitulacija/Test
9. Pronalaženje hadisa na osnovu riječi navedene u dotičnom hadisu. Odlike i mahane ovog metoda.
10. Pronalaženje hadisa (*tahridž*) na osnovu prvog prenosioca (*ravije*) u nizu prenosilaca. Odlike i mahane ove metode.
11. Pronalaženje hadisa na osnovu teme dotičnog hadisa. Odlike i mahane ove metode.
12. Pronalaženje hadisa (*tahridž*) na osnovu očite osobine bilo u nizu prenosilaca ili tekstu jednog hadisa. Odlike i mahane ove metode.
13. Brojnost djela na koja se može primijeniti ova metoda.
14. Najpoznatiji softverski programi i elektronske baze hadisa koji omogućavaju pronalaženje hadisa.
15. Rekapitulacija svih tema.

Literatura

- Abdulmehdi ibn Abdulkadir ibnAbdulhadi, *Muhadarat fit-tahridž*, Džami'atul-Ezher, 1987.
- Tahhan (Et-) Mahmud, *Usulut-tahridž ve dirasetul-esaniid*, Mektebetul-me'arif, Bejrut, 1981.
- Beka'i 'Ali Najif, *Tahridžul-hadisiš-šerif*, Darul-bešair el-islami, Bejrut, 1921.

Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini

Univerzitet u Sarajevu

Fakultet islamskih nauka u Sarajevu

Katedra za Islamsku tradiciju

Silabus

Predmet:	Hadiski tekstovi
Godina studija:	IV
Semestar:	VII
Odsjek:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	
Status:	Izborni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Zuhdija Hasanović

Sadržaj kolegija: Studenti bi se kroz čitanje klasičnih hadiskih tekstova upoznavali s korištenom terminologijom, leksikom, metodologijom najpoznatijih hadiskih znanstvenika, ali prije svega s načinom na koji su temeljna doktrinarna, moralna i šerijatskoppravna pitanja razmatrana u hadisima Božijeg Poslanika, s.a.v.s., sve s ciljem duhovnog, moralnog i intelektualnog formiranja studenata.

Ciljevi kolegija su:

- da se studenti upoznaju na koji način Božiji Poslanik, s.a.v.s., govori o temeljnim doktrinarnim, moralnim i šerijatskoppravnim pitanjima kako bi se i sami duhovno, moralno i intelektualno izgrađivali;
- da se studenti osposobe za samostalno čitanje i razumijevanje klasičnih hadiskih tekstova.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, jedan sat vježbi

Obaveze studenta: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja, koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija / predmeta po sedmicama:

1. Upoznavanje s osnovnom terminologijom, leksikom i metodologijom koju su koristili hadiski znanstvenici u sačinjavanju svojih djela
2. Poglavlje o vjerovanju iz djela *Sahihu Muslim bi šerh en-Nevevi*
3. Objašnjenje pojmova *iman, islam* i *ihsan*
4. Temelji islama
5. Namaz kao temelj islama

6. Vjerovanje koje uvodi u Džennet
7. Rekapitulacija / Test
8. Poglavlje o samokontroli (*murakabi*) iz djela *Nuzhetul-muttekin šerh Rijadis-salihin*
9. Poglavlje o svjesnosti Allaha, dž.š.
10. Poglavlje o oslanjanju na Allaha, dž.š.
11. Poglavlje o istrajnosti
12. Poglavlje o znanju iz djela *Fethul-Bari bi šerh Sahih el-Buhari*
13. Poglavlje o moralu iz djela *Subulus-selam šerh Bulugil-meram*
14. Poglavlje o namazu iz djela *Subulus-selam šerh Bulugil-meram*
15. Rekapitulacija svih tema

Literatura

Hadiski tekstovi, (prir. Zuhdija Hasanović), Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, 2013.

4. KATEDRA ZA DOGMATIKU (AKAID) I KOMPARATIVNU RELIGIJU

ŠEF KATEDRE: DR. REŠID HAFIZOVIĆ, REDOVNI PROFESOR

Profesori:

1. Dr. Rešid Hafizović, redovni profesor
2. Dr. Adnan Silajdžić, redovni profesor
3. Dr. Samir Beglerović, docent
4. Dr. Nedžad Grabus, docent

Na katedri se predaju sljedeći predmeti:

1. Osnovi islamskoga vjerovanja (Usul al-din)
2. Uvod u studij religije
3. Rane škole kelama
4. Uvod u sufizam (Tesavvuf)
5. Teološka epistemologija
6. Šiizam
7. Osnovi učenja judaizma i kršćanstva

Silabusi

Predmet:	<i>Osnovi islamskog vjerovanja (Usul al-din)</i>
Godina studija:	I
Semestar:	I
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Rešid Hafizović

Sadržaj kolegija: U okviru ovog kolegija izučavat će se osnovi i stupovi islamskoga vjerovanja, definicija temeljnih pojmova i ponuditi relevantna teološka analiza svakog od njih.

Cilj:

- da ponudi studentima potrebna znanja i predodžbe o sadržinskom opsegu islamske vjerujuće tradicije;
- da ponudi punovažne uvide u teološku interpretaciju istih koju je razvilo fundamentalno religijsko mišljenje islama.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Studenti su dužni redovno prisustvovati nastavi, pisati eseje i seminarske radove, čitati predloženu literaturu i pristupati polaganju završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, završni ispit 50%.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Sadržaj tradicionalnog obrasca islamskog vjerovanja.
2. sedmica: Izvori islamskog vjerovanja.
3. sedmica: Temeljno pojmovlje islamskog vjerovanja.
4. sedmica: Bog u islamu.
5. sedmica: Meleki u islamu.
6. sedmica: Objava u islamu.
7. sedmica: Poslanstvo u islamu.

- 8. sedmica: Eshatologija u islamu.
- 9. sedmica: Sloboda volje u islamu.
- 10. sedmica: Svjedočanstvo islamskog vjerovanja.
- 11. sedmica: Molitva u islamu.
- 12. sedmica: Zekjat – obavezno udjeljivanje dijela imovine za siromašne i uboge.
- 13. sedmica: Post u islamu.
- 14. sedmica: Hodočašće i sveta geografija islama.
- 15. sedmica: Džihad u islamu.

Literatura

Obavezna:

1. Rešid Hafizović, *Teološko razviđanje načela islamskog vjerovanja*, Sarajevo, 1996.
2. _____, *Teološko razviđanje stupova islamskog vjerovanja* (očekuje se izlazak koncem godine).

Dopunska:

1. Muhammed Hamidullah, *Uvod u islam*, El-Kalem, Sarajevo, 1977.

Predmet: Uvod u studij religije

Godina studija: III

Semestar: V

Smjer: Teološki smjer, Smjer za religijski odgoj i vjersku nastavu

Sati: 2+1

ECTS: 5

Status: Obavezni predmet

Nastavnik: Prof. dr Adnan Silajdžić

Sadržaj kolegija: Prateći sadržaj ovoga predmeta, studenti će se upoznati s osnovnom terminologijom iz oblasti izučavanja religija, poput pojmova: religija, vjera, religioznost, vjerovanje, magija, okultno, mistično, i sl. Jednako tako, studenti će se upoznati s osnovnim suvremenim znanstvenim pristupima izučavanju fenomena religije: filozofija religije, teologija religije, fenomenologija religije, itd. Stekavši osnovni uvid u znanstveni pristup izučavanju religije i religioznosti, studenti će se potom upoznati i sa angažiranim pristupom izučavanju religije, kroz tretiranje pitanja odnosa ideologije i religije, religije i rata, te posljedica krize religijskoga identiteta u suvremenome svijetu.

Ciljevi kolegija:

- da studenti steknu osnovna saznanja iz oblasti znanstvenoga razumijevanja religijskoga fenomena
- da se studenti osposobe adekvatno prezentirati fenomen religije, napose islama, u suvremenom javnom diskursu

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*) i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Znanost o religijama

(povijest religija, komparativna povijest religija, fenomenologija religije, filozofija religije, teologija religije)

2. sedmica: Pojam, definicija i klasifikacija religije

3. sedmica: Vjera i religija (filozofsko-teološki pristup)

4. sedmica: Znanstveni pristup porijeklu religije

(M. Muller, J. Tylor, J. G. Frazer, E. Duerkheim, S. Freud)

5. Univerzalnost i kulturna relevantnost religije

6. sedmica: Religija i geografija (međusobni utjecaji)

7. sedmica: Zajedničke dimenzije religija

8. sedmica: Ideologija i religija, religije i rat

9. sedmica: TEST

10. sedmica: Osnovne karakteristike dalekoistočnih religija (hinduizam, budizam, konfucijanizam, taoizam)

11. sedmica: Osnovne karakteristike monoteističkih religija (judaizam, kršćanstvo i islam)

12. sedmica: Komparativne teme povijesti religija

(molitva, knjiga, smrt, reinkarnacija, sveta mjesta, hodočašća)

13. sedmica: Religija u modernoj i postmodernoj epohi

14. sedmica: Religioznost New Age-a i kriza religijskog identiteta u današnjem svijetu

15. sedmica: Religije i iskustvo dijaloga

Literatura:

Primarna:

1. *Religije svijeta*, KS, Zagreb, 1987.
2. Aldo Natale Terrin, *Uvod u komparativni studij religija*, KS, Zagreb, 2006., str. 15-27; 39-51; 79-87)
3. Hrvoje Lasić, *Fenomenologija i filozofija religije*, Filozofski niz, Zagreb, 2011., str. 23-36.
4. Jakov Jukić, *Lica i maske svetog*, KS, zagreb, 1997., str. 21-65; 67-159; 197-216; 217-257.
5. Mijo Škvorc, *Vjera i nevjera*, Zagreb, 1982., str. 27-29; 43-57.
6. Hrvoje Lasić, „New Age-Nova religija modernog doba“, *Novi religijski pokreti*, Zagreb, 1997., str. 181-200. (priredio M. Nikić)
7. Adnan Silajdžić, *Kriza religijskog identiteta u današnjem svijetu*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2004.

Predmet: Rane škole kelama

Godina studija: II

Semestar: III

Smjer: Teološki

Sati: 2+1

ECTS: 5

Status: Obavezni predmet

Nastavnik: Prof. dr Adnan Silajdžić

Sadržaj kolegija: Predmet je koncipiran na način da studentima pruži osnovna saznanja vezana za nastanak i razvoj ranih i klasičnih muslimanskih škola mišljenja. Osim toga, sadržaj će studente upoznati s razlozima nastanka mu'teziljske, eš'arijske, maturidijske i tahavijske škole, te najvažnijim temama njihove teologije (kelam).

Ciljevi kolegija:

- studente upoznati s ranim i klasičnim školama teologije (*ilmul kelâm*)
- studente upoznati s osnovnim teološkim problemima raspravljanim u ranim i klasičnim školama

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Definicija i uzroci nastanka *ilmul kelama*
2. sedmica: Historijski razvoj
3. sedmica: Rane teološke škole (I/VII i II/VIII st.)
(haridžije, kaderiti, džebrijje, murdžije, sifatijje)
4. sedmica: Nastanak i razvoj mu'tezilijske teološke škole
5. sedmica: Osnovni principi mu'tezilijske teologije
6. sedmica: Živo i djelo Ebul Hasana el-Eš'arija
7. sedmica: Teološki metod
8. sedmica: Glavne teme eš'arijske teologije
9. sedmica: Život i djelo Ebul Mensura Maturidija
10. sedmica: Teološki metod
11. sedmica: TEST
12. sedmica: Glavne teme maturidijske teologije
13. Život, djelo i nauk Ebu Džafera Muhammeda Tahavija
14. sedmica: Zahirizam-Davud ibn Ata' Ali
15. sedmica: Rane škole kelama u radovima bosanskomuslimanskih autora

Literatura

Primarna:

1. *Rane škole kelama*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2004.(priredio Adnan Silajdžić)

Sekundarna:

1. Ebu al-Hasan al-Aš'ari, *Bit polemike sa otpadnicima i inovatorima*, El-Kalem, Sarajevo, 2000. (preveo Adnan Silajdžić)
2. Mustafa Cerić, *Korijeni sintetičke teologije u islamu-Ebu Mensur el-Maturidi (853-944).*, Sarajevo, 2013.
3. Zuhdija Adilović, *Hasan Kafija Pruščak (1544.-1615.) i njegovo djelo 'Svjetlost istinske spoznaje o temeljima vjere:komentar Tahawijeve poslanice iz Akaida*, Zenica, 2004.

Predmet:	<i>Uvod u sufizam (Tesavvuf)</i>
Godina studija:	II
Semestar:	IV
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	5
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Rešid Hafizović

Sadržaj kolegija: U okviru ovog kolegija izučavat će se duhovni fenomen tesavvufa, temeljni pojmovi njegova duhovnog nauka, povijest, osnovni pravci mišljenja, glavne derviške zajednice i njihove institucije.

Ciljevi kolegija: Studentima ponuditi:

- temeljne obavijesti o ovom nesvakidašnjem duhovnom fenomenu u povijesti muslimanskog mišljenja o njegovu duhovnom utjecaju na svakodnevnu praksu mišljenja i djelovanja muslimana, od njegova nastanka do danas.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Studenti su dužni redovno prisustvovati nastavi, pisati eseje i seminarske radove, čitati predloženu literaturu i pristupati polaganju završnog ispita.

Način ocjenjivanja: Esej čini 20%, test 30%, završni ispit 50%.

Plan kolegija po sedmicama

1. sedmica: Definicija i izvori tesavvufa.
2. sedmica: Teorije o porijeklu tesavvufa.
3. sedmica: Povijesni razvitak tesavvufa.
4. sedmica: Jezik tesavvuvske literature.
5. sedmica: Škole tesavvufa.
6. sedmica: Sayr-i suluk – *scala perfectionis* duhovnog putnika na duhovnoj stazi sufizma.
7. sedmica: Sufijsko učenje o onostranom.
8. sedmica: Sufijsko učenje o svijetu.
9. sedmica: Sufijsko učenje o čovjeku.

10. sedmica: Sufijsko učenje o spoznaji.
11. sedmica: Sufijsko učenje o kraju svijeta.
12. sedmica: Duhovno viteštvo (*futuwwa*) i vodič na putu vlastita sufijskog *mi'raja*.
13. sedmica: Ciklus *walayata*.
14. sedmica: Institucionalni ili praktični tesavvuf.
15. sedmica: Iniciranje u *tariqat*.

Literatura

Obavezna:

1. Rešid Hafizović, *Temeljni tokovi sufizma*, Bemust, Zenica, 1999.
2. Sejjid Hossein Nasr, *Živi sufizam*, Institut Ibn Sina, Sarajevo, 2007.
3. Džemal Čehajić, *Derviški redovi u Jugoslaviji*, Sarajevo, 1987.

Predmet:	<i>Teološka epistemologija</i>
Godina studija:	III
Semestar:	V
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	6
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Rešid Hafizović

Sadržaj kolegija: U okviru ovog kolegija izučavat će se izvori, metode i klasifikacija teološke epistemologije, vrste i dimenzije spoznaje, odnos teološke epistemologije sa drugim znanostima i kritičko promišljanje spoznaje u suodnosu sa društvenom zbiljom i analiza društvenih i odgojno-obrazovnih aspekata teološke spoznaje.

Ciljevi kolegija:

- uvesti studente u temeljne pojmove teološke epistemologije;
- podučiti ih ulozi teološke epistemologije u kontekstu odgojno-obrazovne i općedruštvene prakse.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Studenti su dužni uredno prisustvovati nastavi, pisati eseje i seminarske radove, čitati predloženu literaturu i pristupati polaganju završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, završni ispit 50%.

Plan kolegija po sedmicama

1. sedmica: Uvod u muslimansku teologiju.
2. sedmica: Teologija kao znanost o vjeri.
3. sedmica: Metode u teologiji.
4. sedmica: Osnovni teološki pojmovi i kvalifikacije.
5. sedmica: Teološki predmeti.
6. sedmica: Odnos objave i uma u muslimanskoj teologiji.
7. sedmica: Zasnivanje teološke epistemologije kod muslimana.

- 8. sedmica: Izvori teološke epistemologije.
- 9. sedmica: Klasificiranje teološke epistemologije.
- 10. sedmica: Ontološka dimenzija spoznaje.
- 11. sedmica: Psihološka dimenzija spoznaje.
- 12. sedmica: Epistemološka dimenzija spoznaje.
- 13. sedmica: Znanje o temeljnim modelima odnosa teologije i drugih znanosti.
- 14. sedmica: Znanje i društvena stvarnost.
- 15. sedmica: Znanje kao moć i kao najviša odgojno-obrazovna vrijednost.

Literatura

Obavezna:

1. Kern-Nieman, *Nauka o teološkoj spoznaji*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1988.

Dopunska:

1. Franz Rosenthal, *The Knowledge Triumphant – the concept of knowledge in medieval islam*, Brill, Leiden-Boston, 2007.

Predmet: Šiizam

Godina studija: IV

Semestar: VII

Smjer: Teološki

Sati: 2+1

ECTS: 5

Status: Obavezni predmet

Nastavnik: Doc. dr Samir Beglerović

Sadržaj kolegija: Usvajajući sadržaje ovoga predmeta, studenti će biti u mogućnosti upoznati se s razvojem šiizma kao jedne od ranih interpretacija islama, i osnovnim problemima tretiranim unutar znanosti doktrinarnog šiizma (*kalām ši'ī*), šiitske filozofije i metafizike (*'irfān ši'ī*). Pored toga, studenti će steći uvid u međusobni odnos sunnitskih i šiitskih teologa, kao i u savremenu šiitsku misao.

Ciljevi kolegija:

- studente upoznati s osnovnim učenjima dvanaestoimamskog šiizma (*itnā 'ašariyya*)
- studente upoznati s idejom dijaloga između sunnijskih i šiitskih učenjaka
- studente upoznati s temama tretiranim u savremenoj šiitskoj misli

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa. čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po tematima i sedmicama:

I Temat: Pregled historijskog razvoja šiitske tradicije

1. sedmica: Predaja na Ġadīr Hum i izbor nasljednika blagoslovljenog poslanika Muhammeda
2. sedmica: Tragedija na Kerbeli i nastanak interpretativnih tradicija Ahl al-Bayt i Aṣḥāb al-Ḥadīṭ
3. sedmica: Fenomeni *skrivenosti* (*ġayba*) i *povratka* (*raġ'a*)

II Temat: Razvoj šiitske teologije (kalām)

4. sedmica: Duhovne institucije *prijateljevanja* (*walāya*), *vođstva* (*imāma*), i predvodnika zajednice (*marġ'a*)
5. sedmica: Konceptija Sunneta i nastanak kanonskih zbirki govora blagoslovljenog poslanika Muhammeda (*ḥadīṭ*)
6. sedmica: Tradicije skripturalista (*aḥbāriyyūn*) i teologa (*uṣūliyyūn*)
7. sedmica: Izvori šiitskoga *kelāma*

III Temat: Doktrina

8. sedmica: Božija jednost (*tawḥīd*), poslanstvo (*nubuwwa*) i *pravičnost* (*'adl*)
9. sedmica: Vodstvo (*imāma*), trud (*ġihād*), i povratak dragome Bogu (*ma'ād*)
10. sedmica: TEST

IV Temat: Klasična i savremena šiitska misao

11. sedmica: Šiitska filozofija (*falsafa*) i metafizika (*'irfān*)

12. sedmica: Koncept *vladavine pravnika (walāyāt-i faqīh)* i milenaristički pokret Sljedbenika Mehdija (*huḡatiyya*)

V Temat: Geografija šiizma i odnos sa sunnizmom

13. sedmica: Rasprostranjenost šiizma u savremenome svijetu

14. sedmica: Šiizam u Bosni

15. sedmica: Šiizam i sunnizam: međusobne kritike i dijalog

Literatura

Primarna (hronologijski, po temama)

1. Syed Husain Mohammad Jafri, „Konceptualne osnove“, u knjizi: *Ishodišta i rani razvoj šiitskog islama*, Sarajevo, vlastita naklada prevodioca Ahmeda Zildžića, 2008., str. 14.-36.
2. Syed Husain Mohammad Jafri, „Husainovo mučeništvo na Karbali“, u knjizi: *Ishodišta i rani razvoj šiitskog islama*, Sarajevo, vlastita naklada prevodioca Ahmeda Zildžića, 2008., str. 201.-223.
3. Syed Husain Mohammad Jafri, „Borba za zakonitost“, u knjizi: *Ishodišta i rani razvoj šiitskog islama*, Sarajevo, vlastita naklada prevodioca Ahmeda Zildžića, 2008., str. 240.-261.
4. Tabataba'i, „Izvor i rast ši'izma“, u knjizi: *Ši'a u islamu*, Zagreb, Mešihat Islamske zajednice u Hrvatskoj, 1996., str. 41.-55.
5. Tabataba'i, „Prijenos hilafeta na Muaviju i njegova transformacija u nasljednu monarhiju“, u knjizi: *Ši'a u islamu*, Zagreb, Mešihat Islamske zajednice u Hrvatskoj, 1996., str. 61.-67.
6. Tabataba'i, „Dvanaesti imam“, u knjizi: *Ši'a u islamu*, Zagreb, Mešihat Islamske zajednice u Hrvatskoj, 1996., str. 206.-211.
7. Henry Corbin, „Profetologija“, *Historija islamske filozofije I i II*, Sarajevo, „Veselin Masleša“, 1987., str. 43.-48.

8. Tabataba'i, „Posebno vođstvo“, u knjizi: *Ši'a u islamu*, Zagreb, Mešihat Islamske zajednice u Hrvatskoj, 1996., str. 136.-138.
9. Tabataba'i, „Hadis“, u knjizi: *Ši'a u islamu*, Zagreb, Mešihat Islamske zajednice u Hrvatskoj, 1996., str. 99.-102.
10. Rešid Hafizović, „Načelo monoteizma (*Tawhīd*)“, u knjizi: *Znakovi šiijske duhovnosti*, Sarajevo, Bosanska knjiga, 1997., str. 29.-40; i 47.-57.
11. Rešid Hafizović, „Zbilja poslanstva (*risālat*)“, u knjizi: *Znakovi šiijske duhovnosti*, Sarajevo, Bosanska knjiga, 1997., str. 77.-84.
12. Rešid Hafizović, „Načelo Božanske pravičnosti (*al-'adl*)“, u knjizi: *Znakovi šiijske duhovnosti*, Sarajevo, Bosanska knjiga, 1997., str. 107.-117.
13. Rešid Hafizović, „Imamologija i parusijalno vrijeme u šiizmu (*ma'ād*)“, u knjizi: *Znakovi šiijske duhovnosti*, Sarajevo, Bosanska knjiga, 1997., str. 119.-127.
14. Henry Corbin, „Suhrawardī i filozofija svjetlosti“, u knjizi: *Historija islamske filozofije I i II*, Sarajevo, „Veselin Masleša“, 1987., str. 182.-190.
15. Henry Corbin, „Mīr Dāmād i škola iz Isfahana“, u knjizi: *Historija islamske filozofije I i II*, Sarajevo, „Veselin Masleša“, 1987., str. 309.-312.
16. Henry Corbin, „Mullā Šadra Šīrāzī i njegovi učenici“, u knjizi: *Historija islamske filozofije I i II*, Sarajevo, „Veselin Masleša“, 1987., str. 313.-315.
17. Imam Homeini, „Kvalifikacija vladara“, u knjizi: *Islamska vlast (velayat-i-faqih)*, Beograd, „Međunarodna politika“, 1991., str. 31.-54.

(Ukupno: 182 str.)

Sekundarna

1. Henry Corbin, *Islam u Iranu*, Sarajevo, Bemust, 2000., tom I, i IV

Predmet:	<i>Osnovi učenja judaizma i kršćanstva</i>
Godina studija:	IV
Semestar:	VIII
Smjer:	Teološki smjer
Sati:	2+1
ECTS:	5
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Adnan Silajdžić

Sadržaj kolegija: Sadržaj ovoga predmeta studentima nudi temeljno upoznavanje s ključnim temama iz oblasti studija judaizma i kršćanstva kao što su pitanje razumijevanja fenomena objave i predaje, objave Boga u Bibliji Starog i Novog zavjeta, te razumijevanja naravi duhovnih institucija judaizma i kršćanstva.

Ciljevi kolegija:

- da studenti steknu osnovna saznanja iz oblasti komparativnoga izučavanja tradicija judaizma i kršćanstva;
- da se studenti upoznaju s djelovanjem osnovnih duhovnih institucija judaizma i kršćanstva.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Nastanak i rasprostranjenost judaizma.
2. sedmica: Objava i Predaja.
3. sedmica: Teologija petoknjižja (Tore).
4. sedmica: Teologija Saveza.
5. sedmica: Jevrejski obredi i blagdani.

- 6. sedmica: Nastanak kršćanske religije i rasprostranjenost.
- 7. sedmica: Isus Krist (rođenje, djelovanje, smrt, uskrsnuće i uzašašće).
- 8. sedmica: Apostolska predaja.
- 9. sedmica: Biblija Novog zavjeta (odnos Predaje i Svetog pisma).
- 10. sedmica: Svjedočanstva kršćanske religije (Simboli vjerovanja).
- 11. sedmica: Test.
- 12. sedmica: Rimokatolička tradicija kršćanstva.
- 13. sedmica: Pravoslavna tradicija kršćanstva.
- 14. sedmica: Pokret reformacije i nastanak protestantskih crkava.
- 15. sedmica: Kršćanski obredi i blagdani.
- 16. sedmica: Židovska i kršćanska tradicija u Bosni i Hercegovini.

Literatura

Obavezna:

1. *Judaizam* (priredio Rešid Hafizović), Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005.
2. *Kršćanstvo* (objava, vjera, teologija; priredio Adnan Silajdžić), Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2004.

Dopunska:

1. *Opći religijski leksikon*, Leksikografski zavod "Miroslav Krleža", Zagreb, 2002.
2. *Suvremena katolička enciklopedija*, Laus, Split, 1998.
3. *Enciklopedija živih religija*, Nolit, Beograd, 1981, str. 435-443; 747-750; 763-766.
4. Ivan Cvitković, *Religije suvremenoga svijeta*, Sarajevo, 2002.
5. Ove Čedvik, *Istorija reformacije*, Dobra vest, Novi Sada, 1986.
6. *Religije u Bosni i Hercegovini (monografija vjerskih zajednica i crkava)*, MRV, Sarajevo, 2012. godine.

5. KATEDRA ZA ŠERIJATSKO PRAVO (FIKH)

ŠEF KATEDRE: DR. ENES LJEVAKOVIĆ, VANREDNI PROFESOR

Profesori:

1. Dr. Fikret Karčić, redovni profesor (vanjski saradnik)
2. Dr. Enes Ljevaković, vanredni profesor
3. Dr. Mustafa Hasani, docent
4. Mr. Nedim Begović, viši asistent

Na katedri se predaju sljedeći predmeti:

1. Historija šerijatskog prava
2. Metodologija šerijatskog prava (Usuli-fikh)
3. Islamsko obredoslovlje (Ibadat)
4. Šerijatsko personalno pravo
5. Šerijatsko građansko i vakufsko pravo

Silabusi

Predmet:	<i>Historija šerijatskog prava</i>
Godina studija:	I
Semestar:	II
Smjer:	Teološki
Sati:	2 +1
ECTS:	5
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Enes Ljevaković

Sadržaj kolegija: U okviru ovog kolegija izučavat će se historijski proces objave Šerijata, formiranje islamskoga pravnog sistema i razvoja islamske pravne nauke tokom 14 vijekova muslimanske historije. Posebna pažnja se posvećuje glavnim fikhskim mezhebima i njihovim osnivačima. Razmatraju se, također, procesi i mehanizmi primjene šerijatskog prava u muslimanskim društvima te izgradnja islamskih institucija, s posebnim osvrtom na Balkan i Bosnu i Hercegovinu. Pažnja se daje i glavnim predstavnicima islamske pravne nauke u pojedinim historijskim periodima.

Ciljevi kolegija:

- upoznati studente s historijskim procesom nastanka i razvoja islamskog prava i islamske pravne nauke, glavnim fikhskim mezhebima, temeljnim ustanovama i mehanizmima primjene šerijatskog prava,
- upoznati studente s historijom, naukom i primjenom šerijatskog prava u Bosni i Hercegovini.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (obavezno) i sekundarne literature (optimalno) te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20 %, test 30 %, završni ispit 50 %.

Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Uvod: definicija, predmet i opće napomene o historiji prava.
2. sedmica: Pravno-historijske tradicije i glavni tokovi razvoja šerijatskopravne nauke i prakse.
3. sedmica: Objava šerijata – doba zakonodavstva.
4. sedmica: Doba Hulefai-rašidina.
5. sedmica: Doba ranih škola prava.
6. sedmica: Doba klasičnih škola: Ebu Hanife i njegova škola.
7. sedmica: Malik, Šafija i Ahmed b. Hanbel i njihove pravne škole.
8. sedmica: Iščezle pravne škole ehli-sunneta i vladajuće pravno tumačenje haridžija i šija (imamija i zejdijska).
9. sedmica: Test.
10. sedmica: Doba zaokruženja pravnog tumačenja.
11. sedmica: Doba slijedenja pravnih škola (taklid).
12. sedmica: Period recepcije stranih prava i pokušaja obnove islamske pravne misli.
13. sedmica: Posebni dio: Historija šerijatskog prava u Bosni i Hercegovini: šerijatsko pravo u vrijeme Osmanlijske carevine.
14. sedmica: Šerijatsko pravo u periodu 1918-1941.
15. sedmica: Rezime.

Literatura

Obavezna:

1. Fikret Karčić, *Historija šerijatskog prava*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005.

Dopunska:

1. Nu'man Shibli, *Abu Haniha: Život i djelo*, prevela Lamija Kulenović, Tugra, Zagreb, 1996.

Predmet:	<i>Metodologija šerijatskog prava (Usuli-fikh)</i>
Godina studija:	II
Semestar:	IV
Smjer:	Teološki
Sati:	2 +1
ECTS:	5
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Enes Ljevaković

Sadržaj kolegija: U okviru ovog kolegija izučavaju se osnovni i pomoćni izvori šerijatskog prava, metodi tumačenja prava, teorija norme; razmatraju se pojmovi: zakonodavac, norma, adresat; izučavaju se ciljevi šerijatskog prava i zaštićene vrijednosti; razmatraju se institucije idžtihada i fetve.

Ciljevi kolegija:

- upoznati studente s izvorima islamskog prava, pojmom šerijatskopravne norme, metodama tumačenja i izvođenja normi;
- upoznati studente s ciljevima i zaštićenim vrijednostima u šerijatskom pravu te ih osposobiti za razumijevanje temeljnih šerijatskopравnih pojmova: idžtihad, taklid, fetva.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (obavezno) i sekundarne literature (optimalno) te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, završni ispit 50% ukupne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Definicija, predmet, nastanak i razvoj metodologije islamskog prava (usuli-fikh).
2. sedmica: Šerijatskopравna norma (el-hukmuš-šer'ijju), osnovne i olakšavajuće norme (ruhsa i azima).

3. sedmica: Pojam zakonodavca (el-Hakim), predmet i sadržaj norme (el-mahkumu fihi).
4. sedmica: Pravni obveznik/subjekt (mukellef – el-mahkumu alejhi).
5. sedmica: Izvori šerijatskog prava: osnovni izvori.
6. sedmica: Idžma' (konsenzus) i kijas (analogija) kao izvor normi.
7. sedmica: Pomoćni izvori islamskog prava.
8. sedmica: Javni interes (masleha) i običaj (urf) kao izvori normi šerijatskog prava.
9. sedmica: Test.
10. sedmica: Pojam i metode tumačenja normi.
11. sedmica: Ciljevi i svrha (mekasid) šerijata.
12. sedmica: Antinomije i protežiranje dokaza. Pojam derogacije normi u šerijatu.
13. sedmica: Samostalno tumačenje prava (idžtihad) i nekritičko slijeđenje pravnih škola (taklid).
14. sedmica: Institucija fetve i muftije.
15. sedmica: Rezime.

Literatura

Obavezna:

1. *Usuli-fikh* (metodologija islamskog prava), priredio dr. Enes Ljevaković, FIN, 2005.

Dopunska:

1. Mehmed Handžić, *Usuli fikh*, Sabrana djela, Studije iz šerijatskog prava, knjiga 5.
2. Enes Ljevaković, *Analogija (qijas) u teorijskopравnim djelima Mustafe Ejubovića – Šejh Juje*, FIN, 2004.
3. Ibrahim Džananović, *Idžtihad u prva četiri stoljeća po hidžri*, FIN.
4. Džasir Avde, *Intencije šerijata*, CNS – El-Kalem, Sarajevo, 2012.
5. Ahmed Rejsuni, *Ciljevi šerijata*, CNS – El-Kalem, Sarajevo, 2009.

Predmet:	<i>Islamsko obredoslovlje (Ibadat)</i>
Godina studija:	III
Semestar:	V
Smjer:	Teološki
Sati:	3+1
ECTS:	5
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Mustafa Hasani

Sadržaj kolegija: Ovaj se kolegij bavi izučavanjem obreda s religijsko-pravnog aspekta. Izučavaju se koncept ibadata, njegov smisao i ciljevi te utjecaj na ljudsko ponašanje u društvu. Teme uključuju: čistoću, namaz, zekat, post i hadž.

Ciljevi kolegija su:

- da studenti budu upoznati s temeljnim pravilima i terminologijom iz Obredoslovlja i vjerskom paksom;
- da osposobi studente za pravilno izvođenje vjerske prakse.

Oblik nastave: 3 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja primarne i sekundarne literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Upoznavanje s predmetom i važnost ibadata; Lična higijena.
2. sedmica: Prostor, vrijeme i odjeća u kontekstu pripreme za namaz; Namaz – stup vjere.
3. sedmica: Analiza sastavnih dijelova namaza.
4. sedmica: Greške klanjača i mogućnosti ispravke (Sehvi sedžda; namaski mekruhi).
5. sedmica: Obavljanje namaza u zajednici/džematu.
6. sedmica: Islamski post.

7. sedmica: Post i posao.
8. sedmica: Rekapitulacija/Test.
9. sedmica: Postač i iskupi (Kefaret, fidja i sadekatu'l-fitr); Kurban – pojam žrtve i propisi.
10. sedmica: Zekat, milostinja i porez; Obračunavanje zekata.
11. sedmica: Kategorija primalaca zekata.
12. sedmica: Domaće i međunarodno iskustvo menadžmenta zekata.
13. sedmica: Hadž i obredi.
14. sedmica: Problem gužve na hadžu.
15. sedmica: Rekapitulacija svih oblasti.

Literatura

Obavezna:

1. Mustafa Hasani, *Ibadat (Hrestomatija)*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2009.

Dopunska:

1. Tuhmaz, *Hanefijski fikh*.
2. Sejjid Sabik, *Fikhu'sunneh*.
3. Mustafa Hasani, “Imovina na koju se daje zekat”, *Glasnik*, LXV, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, novembar-decembar 2003, br. 11-12, str. 1029 – 1038.
4. “Modeli organiziranog prikupljanja i distribucije zekata u svijetu“, *Glasnik*, LXVI, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, septembar-oktobar, 2004, br. 9-10, str. 932-948.
5. “Fond zekjata iz Kuvajta – primjer savremene organizacije za prikupljanje i distribuciju zekata“, *Zbornik radova FIN-a*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2004, br. 9, str. 149–164.
6. “Problem gužve u Harem-i Šerifu za vrijeme hadždža“, *Zbornik radova FIN-a*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005, br. 10, str. 167-190.
7. “Važnost islamske vlasti u organizaciji i vođenju akcije ubiranja i distribucije zekata sa posebnim osvrtom na Islamsku zajednicu u Bosni i Hercegovini“, *Znakovi vremena*, Naučnoistraživački institut “Ibn Sina”, Vol. 9, Sarajevo, 2006, br. 31, str. 63-78.
8. “Problem gužve na Mini za vrijeme hadždža“, *Zbornik radova FIN-a*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, XXVI, Sarajevo, 2007, br. 12, str. 139-159.
9. “Sawm - islamski post“, u: *Vodič za islamski post “... Mjesec ramazana počinje”*, Tugra, Sarajevo, 2009.
10. Karadavi, *Smisao šerijatskih propisa*, El-Kelimeh, Novi Pazar, 2012.

Predmet:	<i>Šerijatsko personalno pravo</i>
Godina studija:	III
Semestar:	VI
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	5
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Mustafa Hasani

Sadržaj kolegija: Kolegij uključuje teme o porodici i njenoj strukturi, braku, uvjetima za brak i razvod braka, nasljednom i testamentnom pravu, s naglaskom na savremena pitanja i rješenja, a posebno iz domena naše vjerske prakse.

Ciljevi kolegija su:

- da studenti budu upoznati s temeljnim pravilima i terminologijom iz šerijatskog porodičnog, bračnog, nasljednog i testamentnog prava;
- da osposobi studente za pravilno izvođenje vjerske prakse.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Ispunjavanje elemenata kontinuirane provjere znanja koja se sastoji od: redovnog pohađanja nastave, pripreme za nastavu, pravovremene izrade i odbrane eseja, izrade testa, čitanja primarne i sekundarne literature i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Personalno pravo; Porodica i njena struktura.
2. sedmica: Definicija braka i ciljevi braka u šerijatskom pravu.
3. sedmica: Uvjeti za brak, Vrste braka (Poligamija; mješoviti brak, fiktivni brak, muta veza).
4. sedmica: Mehr; Medijacija – rješavanje bračnih nesuglasica.
5. sedmica: Prekid braka (Vrste: Sudski prekid braka, Sporazumni prekid braka, Lian, Fesh).
6. sedmica: Talak-repudijacija.

- 7. sedmica: Posljedice braka; Iddet .
- 8. sedmica: Rekapitulacija/Test.
- 9. sedmica: Imovinski izdaci nakon smrti ostavitelja; Dioba imovine
- 10. sedmica: Vasijjet – posljednja volja.
- 11. sedmica: Specifičnost i važnost nasljednog prava; Predislamski i islamski nasljedni red – reforme.
- 12. sedmica: Kategorije nasljednika u šerijatskom pravu; Mogućnosti nasljednika.
- 13. sedmica: Naslijeđivanje ženskih lica.
- 14. sedmica: Specifični slučajevi naslijeđivanja.
- 15. sedmica: Rekapitulacija svih oblasti.

Literatura

Obavezna:

1. Ibrahim Džananović, Primjena šerijatskog porodičnog prava kroz praksu Vrhovnog šerijatskog suda u sarajevu, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu.
2. Mustafa Hasani, *Tumačenje i primjena normi šerijatskog prava o mješovitim brakovima u Bosni i Hercegovini u periodu 1930-1940. godina*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, neobjavljen doktorski rad.
3. F. Karčić i E. Karić, *Šerijatsko pravo u savremenom dobu*, Pravni centar, Sarajevo, 1998, str. 333-357.
4. Begović Nedim: “Testament u islamskom pravu”, *Glasnik*, LXIV/2002, br. 11-12, str. 1147-1158.
5. Mehmed Begović, *Šerijatsko bračno pravo*.
6. M. A. Ćerimović, *Šerijatsko nasljedno pravo*.

Dopunska:

1. Tuhmaz, *Hanefijski fikh*, II.
2. Hasib Muratbegović, Tumač šerijatskih propisa hanefijskog mezheba o ženitbi, obitelji i nasljedstvu, ?
3. Džananović Ibrahim, “Odsutnost i nestalost muža kao razlog za rastavu braka”, *Takvim* 1997, Udruženje Ilmijje BiH, Sarajevo, 1996, str. 31-43.
4. Hukuki alie karanamesi, *Ženitbeni zakonik*.
5. Abdulah Ajni Bušatlić, *Porodično i nasljedno pravo muslimana*.
6. M. Hasani, “Jedna interesantna vasijjetnama iz Gračanice iz 1936. godine”, *Takvim* za 2006, Sarajevo, 2005.
7. N. Traljić i S. Babić, *Bračno pravo*.
8. M. Hasani i N. Begović, „Praksa šerijatskih vjenčanja u Islamskoj zajednici u Bosni i Hercegovini“, *Glasnik*, LXXIII, Rijaset IZ u BiH, novembar–decembar 2011, br. 5-6, str. 1124-1137.

Predmet:	<i>Šerijatsko građansko i vakufsko pravo</i>
Godina studija:	IV
Semestar:	VII
Smjer:	Teološki
Sati:	2 +1
ECTS:	5
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Enes Ljevaković i Doc.dr. Mustafa Hasani

Sadržaj kolegija:

U okviru ovog kolegija izučavaju se osnovni instituti šerijatskog građanskog prava. Ukazuje se na izvore i najvažnije ustanove šerijatskog imovinskog prava (vlasništvo i ugovori). Posebna pažnja posvećuje se poslovnoj etici, odnosno valjanim te relativno i apsolutno ništavnim vrstama pravnih poslova, ugovora i neprihvatljivih oblika poslovanja. Instituciji vakufa kao važnoj vrsti dobročinog pravnog posla posvetit će se naročita pažnja. Obradit će se definicija, pojam i pravna priroda vakufa. Dat će se historijski pregled nastanka i razvoja institucije vakufa, njena vjerska, socijalna, obrazovna, odgojna i društvena funkcija. Također, dat će se osvrt na uvjete i posljedice uvakufljenja kao i vrste vakufa. Posebno će se obraditi institucija vakufa, nastanak i razvoj u Bosni i Hercegovini.

Ciljevi kolegija:

- upoznati studente s osnovnim institutima šerijatskog građanskog prava (muamelat);
- upoznati studente s historijatom, značajem i osnovnim pojmovima vakufa.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (obavezno) i sekundarne literature (optimalno) te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, završni ispit 50%.

Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Uvod: Opći pojam i izvori šerijatskog građanskog prava.
2. sedmica: Subjekti imovinskopravnog odnosa.
3. sedmica: Stvarno pravo: Pojam stvari, imovine i svojine u šerijatskom pravu.
4. sedmica: Obligaciono pravo: pojam, subjekti, nastanak i izvori obligacija.
5. sedmica: Opći pojam i uvjeti nastanka ugovora.
6. sedmica: Uvjeti valjanosti ugovora.
7. sedmica: Prestanak i prijenos obligacija.
8. sedmica: Test provjere znanja.
9. sedmica: Institucija vakufa u islamskom pravu: historijat, značaj, definicija i pravna priroda vakufa.
10. sedmica: Uvjeti vakufa/uvakufljenja (šurutul-vakf).
11. sedmica: Utvrđivanje i poništenje vakufa, diplomatska analiza vakufname.
12. sedmica: Raspolaganje vakufskom imovinom, transformacija i zamjena vakufa.
13. sedmica: Vakufska administracija: mutevelija i nadzornik vakufa (nazirul-vakf).
14. sedmica: Vakuf u Bosni i Hercegovini: kratak historijski pregled.
15. sedmica: Rezime kursa.

Literatura

Obavezna:

1. Subhi Mahmesani, "Pravni poslovi u šerijatu", Glasnik VIS-a, 2/1984, str. 181-199,
2. Ibrahim Džananović, "Pravna i poslovna sposobnost", Zbornik radova FIN-a.
3. Enes Ljevaković, "Teorija zloupotrebe prava u islamskom pravu", Takvim, 2000.
4. Hukić Abdurahman, "Kamata u islamu", Glasnik, 5-6/1981, 453-472, 1/1982, str. 15-23, 2/1982, str. 122-133, 3/1982, str. 279-285.
5. Mehmed Begović, Vakufi u Jugoslaviji.

Dopunska:

1. *Medžellei-ahkami šer'ijeti* (Otomanski građanski zakonik I-II), Sarajevo, 1906.
2. Muhammad Taqi Usmani, *Uvod u islamske finansije*, Sarajevo, 2002, Edicija "Ekonomska misao u islamu", grupa autora, El-Kalem.
3. Enes Ljevaković, "Ugovor o osiguranju između zabrane i dozvole u islamskom pravu", Takvim, 2002.
4. Mahmud Tuhmaz, *Hanefijski fikh II*, Sarajevo, 2003.
5. Jusuf El-Karedavi, *Halal i Haram u islamu*, Ljiljan, Sarajevo, 1997.
6. Vakufi u Bosni i Hercegovini, Zbornik radova, Sarajevo, 2011.
7. F. Karčić, „Glavne tendencije u pravnom uređenju vakufa u nekim muslimanaksim zemljama 1850-1950.“, u: Karčić, *Studije o šerijatskom pravu i institucijama*, El-Kalem, 2011, str. 356-372.
8. M. A. Čerimović, O vakufu ?
9. F. Karčić, "Vakufi i reprivatizacija", Glasnik, 1991.
10. Enes Ljevaković, "Neopozivost i neotuđivost vakufa", Takvim, 2001.

6. KATEDRA ZA ISLAMSKU FILOZOFIJU

ŠEF KATEDRE:

Profesori:

1. Dr. Orhan Bajraktarević, docent
2. Dr. Dževad Hodžić, vanredni profesor
3. Dr. Hilmo Neimarlija

Na katedri se predaju sljedeći predmeti:

1. Historija filozofije I – Grčka i srednji vijek
2. Historija filozofije II - Klasična islamska filozofija
3. Socijalna filozofija i filozofija kulture
4. Etika
5. Historija filozofije III – Moderna i savremena zapadna filozofija
6. Historija filozofije IV – Moderna i savremena islamska filozofija

Silabusi

Predmet:	<i>Historija filozofije I – Grčka i srednji vijek</i>
Godina studija:	I
Semestar:	I
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Dževad Hodžić

Sadržaj kolegija: Upoznavanje s historijom grčke i klasične kršćanske filozofije preko pitanja i odgovora kao momenata historije misli i oblika višeg mišljenja, koji su istovremeno momenti historije bivstvovanja koje se otkriva u svjetlu transcendencije i historije velikana, kao što su Platon i Aristotel, koji su obilježili vrhunce ljudskih uzleta u znanju i samosaznanju a koji su poticali i potiču na vlastito kreativno mišljenje.

Ciljevi kolegija:

- Uvođenje u teme historije grčke i klasične kršćanske filozofije u kojima se pokazuje kako glavni povijesni tok filozofskog mišljenja tako i povijest sadržaja i likova koji zauzimaju važna mjesta u historiji muslimanske teološke i filozofske misli.

Oblik nastave: Predavanja i razgovori o predavanjima i esejima studenata.

Obaveze studenata: Pisanje eseja i učešće u razgovorima.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, prva pismena provjera 30%, druga provjera 50%.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Ime i pojam filozofije.
2. sedmica: Pojam historije filozofije.

3. sedmica: Podjela filozofije i njezine povijesti.
4. sedmica: Kosmološko razdoblje grčke filozofije.
5. sedmica: Pojmovi bitka, događanja i spoznavanja u predsokratovskoj misli Grka.
6. sedmica: Antropološko razdoblje grčke filozofije i problem čudorednosti.
7. sedmica: Sokratov prinos ustanovljenju pojmovnog mišljenja kao znanosti.
8. sedmica: Sistemsko razdoblje grčke filozofije i problem saznanja kod Platona.
9. sedmica: Platonovo učenje o idejama.
10. sedmica: Aristotelova logika.
11. sedmica: Aristotelova metafizika.
12. sedmica: Filon i jevrejsko-helenistička filozofija.
13. sedmica: Plotin i neoplatonizam.
14. sedmica: Kršćanska misao, gnosticizam i grčka filozofija u periodu patristike.
15. sedmica: Augustin i metafizika unutarnjeg iskustva.

Literatura

Obavezna:

1. Wilhelm Windelband, *Povijest filozofije*, knjiga prva, Zagreb, 1990.

Dopunska:

1. G.V.F.Hegel, *Istorija filozofije*, svezak I i III (fragmenti), Beograd, 1970;
2. Bertrand Rasel, *Istorija zapadne filozofije* (fragmenti), Beograd, 1998;
3. Frederik Koplston, *Istorija filozofije. Srednjovekovna filozofija* (fragment), Beograd, 1989.

Predmet:	<i>Historija filozofije II – Klasična islamska filozofija</i>
Godina studija:	I
Semestar:	II
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Orhan Bajraktarević

Sadržaj kolegija: Ovaj kolegij će studente upoznati s nastankom i razvojem islamske filozofije, filozofskom terminologijom, osnovnim pravcima mišljenja, glavnim predstavnicima klasičnog perioda islamske filozofije, temeljnim problemima, literaturom, međusobnim odnosima i uticajima kelama, grčke filozofije i rane judeo-kršćanske skolastike, te značajem klasične islamske filozofije za filozofiju uopće a posebno za evropsko novovjekovlje i renesansu u cjelini.

Ciljevi kolegija:

- studente upoznati s nastankom, i razvojem islamske filozofije;
- studente upoznati sa značajem klasične islamske filozofije za filozofiju uopće a posebno za evropsko novovjekovlje i renesansu u cjelini.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Uvod u islamsku filozofiju, filozofija i religija.
2. sedmica: Pojava islamske filozofije i njen odnos prema grčkoj filozofiji, prevođenja na arapski jezik, prevodilačke škole i djela.

3. sedmica: Autohtonost islamske filozofije, odnos Kur'an–kelam–grčka filozofija-indoiranska misao.
4. sedmica: Definicija, tematski i jezički okviri, arapski jezik, metafizika i teologija, tesavvuf.
5. sedmica: al-Kindi, ontologija, gnoseologija, terminologija.
6. sedmica: al-Farabi, jedinstvo filozofije i religije, teorija emanacije, idealna država i teološko-politički traktati.
7. sedmica: Ibn Sina, učenje o bitku, teorija spoznaje, esencija-egzistencije, istočna filozofija, pjesma o duši.
8. sedmica: Rekapitulacija/Test.
9. sedmica: al-Gazali, filozofija-kelam-sufizam, kritika filozofa, etika.
10. semica: al-Maarri, filozofsko-književna poetika i estetika, sumnja i vjerovanje.
11. sedmica: Ibn Hazm, teološko-književna racionalnost, više pjesništvo i ljubav, filozofija religije i historija.
12. sedmica: Ibn Tufayl, filozofski roman, identitet i razlika filozofije i religije.
13. sedmica: Ibn Rušd, ontologija, gnoseologija, hermeneutika, logika, komentari, racionalna metoda i istina, latinski averroizam i Toma Akvinski.
14. sedmica: Ibn Haldun, filozofija historije, transformacija filozofije i otkriće sociologije, uticaji na evropsko novovjekovlje i renesansu.
15. sedmica: Rekapitulacija svih oblasti.

Literatura

Obavezna:

1. S. Hadžialić, “Arapsko-islamska filozofija, definicija i značaj”, *POF*, 24,1974.
2. Matkur, “Islamska filozofija”, u djelu: *Arapsko-islamski uticaj na evropsku renesansu*, Sarajevo, 1999.
3. O. Emin, “Filozofija arapskog jezika”, *Islamska misao*, br. 67, 1984.
4. H. Corbin, *Historija islamske filozofije*, Svjetlost, Sarajevo, 1987.

Dopunska:

1. Ibn Tufayl, *Živi sin budnoga*, Svjetlost, Sarajevo, 1985.
2. Gazali, *Izbavljenje od zablude*, El-Kalem, Sarajevo, 1989.
3. Ibn Rušd, *Nesuvislost nesuvislosti*, Zagreb, 1988.
4. M. Zakzouk, *Gazalijeva filozofija u usporedbi sa Descartesom*, El-Kalem, Sarajevo, 2000.
5. T. Haverić, *Srednjovjekovno filozofijsko nazivlje u arapskom jeziku*, El-Kalem, Sarajevo, 1991.

Predmet:	<i>Socijalna filozofija i filozofija kulture</i>
Godina studija:	II
Semestar:	III
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Dr. Hilmo Neimarlija

Sadržaj kursa: Upoznavanje sa socijalnom filozofijom i filozofijom kulture kao granom filozofije koja se bavi socijalnim svijetom i procesom civilizacije, u kojem socijalni svijet živi svoje napetosti i svoja kretanja, i uvođenje u tematizacije osnovnih oblika i nosilaca nedjeljive socio-kulturne stvarnosti – *društvo/zajednica, kultura/civilizacija, grad/država/nacija/građanin* – u racionalne osnove socio-kulturnog pristupa religiji, religijama i vezama religija i svijeta, te u sagledavanja karakterističnih društvenih pojava i civilizacijskih procesa savremenog svijeta – *multikulturalnost, genocid, globalizacija, ujedinjenje Evrope, bosanski identitet*.

Ciljevi kolegija: Razumijevanje filozofskih pretpostavki i mogućnosti analize i vrednovanja društvenih odnosa i civilizacijskih procesa kako u horizontu sadašnjosti tako i u horizontu budućnosti, u lokalnim i globalnim okvirima.

Oblik nastave: Predavanja i razgovori o predavanjima i esejima studenata.

Obaveze studenata: Pisanje eseja i učešće u razgovorima.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej 20%, prva pismena provjera 30% i druga provjera 50%.

Plan kolegija po sedmicama

1. sedmica: Uvod u razloge i ciljeve kursa.
2. sedmica: Socijalni svijet kao predmet socijalne filozofije i filozofije kulture.
3. sedmica: Društveno porijeklo i civilizacijski karakter naučnog znanja. Civilizacije Istoka i Zapada i pitanja porijekla i primjene nauke.
4. sedmica: Uspon i struktura društvenog: zajednica i društvo.
5. sedmica: Društvena samokarakterizacija: kultura i civilizacija.

6. sedmica: Grad, građansko društvo i država. Državljanin kao slobodni pojedinac i nacija kao slobodni narod.
7. sedmica: Test.
8. sedmica: Religiozno i socio-kulturno: religijski fenomen i socio-kulturna zamagljenja granice između religije i nereligije; socio-kulturno i politetičko definiranje religije.
9. sedmica: “Kulturne religije i ,svijet” : Weberova intepretacija okrenutosti židovstva i islama svijetu, njihova “prilagođavanja svijetu”, i okrenutosti starog budizma i ranog kršćanstva od svijeta, “bježanja od svijeta” u starom budizmu i ranokršćanskog “odbacivanja svijeta”.
10. sedmica: Religije i savremena kriza svjetovnosti: izgradnja Evrope i kršćanstvo, tradicionalna, sekularna i postsekularna društva, muslimanska društva i izazovi evropeizacije i amerikanizacije, religijski fundamentalizmi, stereotipi o islamu i muslimanske tjeskobe.
11. sedmica: Problem identiteta, borba za priznanje i multikulturalnost.
12. sedmica: Modernizacija, globalizacija i lokalizacija. Nove komunikacijske tehnologije i nastajanje informatičkog društva.
13. sedmica: Svjet u sporu kultura utemeljenih na razmjeni simbola i kulture utemeljene na razmjeni novca i znakova.
14. sedmica: Evropa, Balkan i Bosna: konstelacija samo/interpretacija.
15. sedmica: Završni test.

Literatura

Obavezna:

1. Peter Koslowski, *Socijalna filozofija i filozofija kulture*, u: *Vodič kroz filozofiju / Udžbenik*, priredio Peter Kozlovski, Beograd, 2003.
2. *Sociološke teme i perspektive / Hrestomatija*, priredio Hilmo Neimarlija, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2005.
3. *Religija i društvo / Hrestomatija*, priredio Hilmo Neimarlija, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2006.

Dopunska:

1. Ibn Haldun, *Mukaddima*, Sarajevo, 2007.
2. Immanuel Kant, *Ideje opšte istorije usmerene ka ostvarenju svetskog građanskog poretka*, u: *Um i sloboda. Spisi iz filozofije istorije, prava i države*, Beograd, 1974.
3. Norbert Elias, *O procesu civilizacije*, Zagreb, 1996.
4. Fernand Braudel, *Civilizacije kroz povijest*, Zagreb, 1990.
5. Entoni Gidens, *Sociologija*, Beograd, 2003.
6. Michael Haralambos i Robin Heald, *Uvod u sociologiju*, Zagreb, 1989.
7. Keit Doubt, *Sociologija nakon Bosne*, Sarajevo, 2003.
8. Malkolm Hamilton, *Sociologija religije*, Beograd, 2003.

9. Amin Maalouf, *U ime identiteta*, Zagreb 2002; Norman Cigar, *Genocid u Bosni*, Sarajevo, 1998.
10. Edgar Morin, *Kako misliti Evropu*, Sarajevo, 1989.
11. Hišam Džait, *Evropa i islam*, Sarajevo, 1989.
12. Marija Todorova, *Imaginarni Balkan*, Beograd, 1999.
13. I. Lovrenović – M. Imamović, *Bosna i njezin narod*, Sarajevo, 1992.

Predmet:	<i>Etika</i>
Godina studija:	II
Semestar:	III
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Dževad Hodžić

Sadržaj kolegija:

U okviru predmeta Etika izučavaju se osnovne etičke teorije antičke filozofije, istočnih kultura, islamske filozofske i teološke misli, srednjovjekovne, moderne i suvremene filozofije.

Ciljevi kolegija:

- Sticanje uvida u osnovne pojmove etike i u osnovne etičke teorije i argumentativne koncepcije u povijesti etičke misli u grčkoj filozofskoj tradiciji, drevnim istočnim filozofijama, u islamskoj teološkoj i filozofskoj tradiciji, u srednjovjekovnoj i kršćanskoj filozofskoj i teološkoj tradiciji i u novovjekovnoj, modernoj i suvremenoj zapadnoj etičkoj tradiciji.
- Osposobljavanje studenata za suočavanje s etičkim pitanjima, temama i izazovima u suvremenom svijetu na temeljima kritičkog povijesnog razumijevanja i prepoznavanja različitih etičkih koncepcija i mogućnosti njihovog dijaloškog, dijalektičkog i pluriperspektivističkog povezivanja.

Način izvođenja nastave: predavanja, razgovor i diskusije, prezentacije.

Način ocjenjivanja studenata: Parcijalni test čini 30%, esej 20%, završni ispit 50% ukupne ocjene.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Etika kao filozofijska grana, osnovni etički pojmovi i discipline, religijsko značenje etike, suvremeni značaj etike.
2. sedmica: Osnovne odrednice drevnih istočnih etičkih tradicija (Kina, Indija i Iran).

3. sedmica: Antička etika (Sokrat, Epikur, Platon, Aristotel, stoici).
4. sedmica: Islamska etika: osnovni pojmovi i odrednice, etički plan Kur'ana i Sunneta
5. sedmica: Osnovni povijesni tokovi islamske etičke misli i osnovne koncepcije moralnosti (tradicionalna etika, ilmu-l-kelam, filozofska etika, sufijska etika, moderna (reformistička) etika; taqwa, muruwwa, se'ada, adab i fana)
6. sedmica: Al-Birunijeva etika, Gazalijeva etika, najvažniji predstavnici moderne islamske etičke misli.
7. sedmica: Kršćanska etika (Prvobitno kršćanstvo, Pavle, Pelagije i Augustin, Abelar, Toma Akvinski, nominalizam, humanizam i reformacija).
8. sedmica: Test.
9. sedmica: Najvažnije etičke koncepcije u modernoj zapadnoj filozofskoj tradiciji (tradicija kreposne etike, tradicija deontološke moralnosti, tradicija posljedne etike).
10. sedmica: Kantova dužnosna etika, Schellerova etika materijalnih vrijednosti.
11. sedmica: Zapadna etička misao u 20. stoljeću (Max Weber, Martin Buber, J. P. Sartr, E. Levinas, K. O. Apel, J. Habermas, H. Jonas, Alasdair MacIntyre, J. Rawls, P. Singer).
12. sedmica: Bosanskohercegovačka etička misao u 20. stoljeću.
13. sedmica: Suvremeni moralni izazovi i etičke teme (biotehnologija, ekološka etika, bioetika); etika i politika, socijalna etika, medijska etika...
14. sedmica: Ponavljanje i rekapitulacija.
15. sedmica: Završni pismeni ispit.

Literatura

Obavezna:

1. Etika – uvod u islamsko i zapadno etičko mišljenje (hrestomatija)

Dopunska:

1. F. Jodl, *Istorija etike I i II*, Sarajevo, 1963.
2. Dževad Hodžić, *Odgovornost u znanstvenotehnološkom dobu*, Sarajevo, 2008.

Predmet:	<i>Historija filozofije III – Moderna i savremena zapadna filozofija</i>
Godina studija:	III
Semestar:	VI
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Dr. Hilmo Neimarlija

Sadržaj kolegija: Upoznavanje s historijskim temama moderne i savremene zapadne filozofije u mišljenjima filozofa koji su obilježili “unutarnju“ i ”vanjsku povijest filozofije“, njezin razvitak u sopstvenom uvidu i normiranju i u idejama, odnosima i zadacima orijentira koje dijeli s religijom, znanošću, umjetnošću. To su teme historije filozofije kao reprezentativni izrazi uzdizanja misli u povijesti i povijesti koja prati misao u njezinim višim oblicima i strukturama.

Ciljevi kolegija:

- uvođenje u modernu i savremenu zapadnu filozofiju kao razuđeno područje i raznoliko manifestiranje historije filozofije kao primjera “prolaznog pojavljivanja vječnog“, kao novo staro nastojanje da se u medijumu mišljenja postiže ono što se u religiji ima putem objave.

Oblik nastave: Predavanja i razgovori o predavanjima i esejima studenata.

Obaveze studenata: Pisanje eseja i učešće u razgovorima.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, prva pismena provjera 30% i druga provjera 50% ukupne ocjene.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Toma Akvinski i obrat u srednjovjekovnoj kršćanskoj filozofiji.
2. sedmica: Pico della Mirandola i filozofija prosvjetiteljstva.
3. sedmica: Descartes, “logika uma” i racionalizam; Pascal, “logika srca” i egzistencijalizam.
4. sedmica: Locke i engleski empirizam.

5. sedmica: Rousseau i francusko prosvjetiteljstvo.
6. sedmica: Njemačko prosvjetiteljstvo i Kantovo obilježavanje granica na području saznanja.
7. sedmica: Test.
8. sedmica: Schelling i njemački romantizam.
9. sedmica: Hegel i njemački idealizam.
10. sedmica: Kierkegaard, filozofija egzistencije i odgovornosti čovjeka za vlastiti život.
11. sedmica: Nietzsche i filozofija proročkog duha koji sve poriče,
12. sedmica: Whitehead i sistemska metafizika kao sistem "iza" moderne nauke i logike.
13. sedmica: Wittgenstein i filozofsko utvrđivanje granice izražavanju misli.
14. sedmica: Heidegger i zaborav bitka.
15. sedmica: Završni test.

Literatura

Obavezna:

1. Wilhelm Windelband, *Povijest filozofije*, knjiga prva, Zagreb, 1990.

Dopunska:

1. G.V.F.Hegel, *Istorija filozofije*, svezak I, II i III (fragmenti), Beograd, 1970.
2. Bertrand Rasel, *Istorija zapadne filozofije* (fragmenti), Beograd, 1998.

Predmet:	<i>Historija filozofije IV – Savremena islamska filozofija</i>
Godina studija:	IV
Semestar:	VII
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	5
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Orhan Bajraktarević

Sadržaj kolegija: U okviru ovog kolegija proučavaju se raznolike oblasti islamskog filozofskog interesa u susretima i prožimanjima s ostalim filozofijama, kulturama, filozofskim teorijama religija, moderne nauke i umjetnosti našeg doba. Pri tome se posebna pažnja poklanja nekim istaknutim misliocima iz pojedinih dijelova savremenog muslimanskog svijeta (Egipat, Maroko, Iran, Turska, Pakistan) ali i muslimanskim misliocima i njihovim djelima iz Evrope (Engleska, Francuska, Njemačka), Balkana i posebno Bosne i Hercegovine, prate raznolika iskustva i tendencije razvoja ove misli, izučavaju veliki predstavnici i protagonisti ove misli u savremenosti kao i njihova glavna djela, tendencije razvoja i uticaja.

Ciljevi kolegija:

- kod studenata proširiti ranije stečena znanja iz najširih područja islamske filozofije i filozofije uopće; kolegij ukazuje na položaj, razvoj i značaj savremene i moderne islamske filozofije unutar epohe Moderne;
- upoznati studente s bogatstvom islamskog filozofsko-teološkog naslijeđa i njegove reaktualizacije u savremenosti.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), i polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Uvodni dio o islamu i islamskoj misli i kulturi u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti kroz neka djele opće historije i filozofije unutar savremenosti.
2. sedmica: Teološko-mistička misao kasnog srednjeg vijeka, islamska misao ranog novovjekovlja i prvi pokreti za obnovu islamske filozofske misli u savremenosti. Predreformističke kontroverze (kontekstualiziranje: Dante i Božanstvena komedija Horkheimer, Adorno i Dijalektika prosvjetiteljstva).
3. sedmica: Tendencije obnove islamske misli: selefistička tendencija, Ibn Tejmija, Ibn Kajjim al-Gavzija, M. ibn Abdulvehab, Muhamed as-Senusi, Ali dede Bošnjak, A. Sirijja, djela, studije, ishodišta i uticaji.
4. sedmica: Obnoviteljska tendencija, shvatanja, teorije i studije, R. Tahtavi, Dž. Afgani, M. Abduhu, A. al-Kevakibi, R. Rida, M. Ikbal, A. ibn Badis i dr.
5. sedmica: Racionalistička tendencija, studije i djela, A. Emin, A. M. al-Akkad, T. Husein, Malik ibn Nebij i djelo Kur'anski fenomen, E. A. al-Mevdudi i dr.
6. sedmica: Filozofska tendencija, teorije, djela i studije, M. Abdurrazik, O. Emin, M. al-Behijj, I. Matkur, A. Bedevi, Z. N. Mahmud, M. A. al-Iraki i dr.
7. sedmica: Orijentalistička tendencija: orijent, orijentologija, orijentalna filologija i njeni uticaji na modernu islamsku filozofiju, teologiju i kulturu (E. Renan, A. Farah, Ana M. Šiml).
8. sedmica: Balkansko-jugoslovenska orijentalistika i orijentalistika u Bosni i Hercegovini (D. Tanasković, S. Grozdanić, E. Duraković i dr), Orijentalni institut, djela i časopisi.
9. sedmica: Druge tendencije moderne islamske filozofije: panislamistička, sekularistička, sufijska, revizionistička, revolucionarna, fundamentalistička, socijalistička, liberalistička, komunistička, predstavnici, djela i uticaji.
10. sedmica: Sadašnje tendencije islamske misli u islamskom svijetu i kod nas: M. A. al-Džabiri, M. Arkun, M. Ammara, Dž. Anavati, Z. Hudairi, Yohana Qumair, R. Garodi, O. N. Hadžić, S. Bašagić, M. Handžić, djela i uticaji.
11. sedmica: Bosansko-islamska filozofska misao: S. Kulenović, M. Selimović, H. Đozo, N. Smailagić, H. Sušić, M. Filipović, A. Šarčević, K. Prohić, A. Smajlović, I. Kasumović i dr., nastanak, razvoj, djela i uticaji.
12. sedmica: Izdvojena djela i studije kao što su: Odgovor materijalistima, Rasprava o islamskom monoteizmu, Obnova vjerske misli u islamu, Živi islam i sl., analiza, temeljne kategorije, jezik, značaj i uticaji.
13. sedmica: Savremena islamska filozofija između tradicije i modernizma, između panislamizma i panarabizma, odnosi nacija – država – religija (H. Hanefi, R. Garodi, A. Izetbegović, E. Ćimić).
14. sedmica: Moderni umjetnici, književnici, pjesnici, muzičari, pozorište, film, časopisi kao forme modernog izraza islamske filozofske misli (Um Kulsum, M. Akkad, M. Berber, Z. Džumhur, S. Jelovac).
15. sedmica: Čitanja pojedinih djela, studija, analiza, hermeneutička analiza, pojedine prezentacije studenata.

Literatura

Obavezna:

1. Dž. Afgani, *Odgovor materijalistima*, Mudrosti istoka, Mostar, 2009.
2. M. Abduhu, *Rasprava o islamskom monoteizmu*, Sarajevo, El-Kalem, 1990.
3. M. Ikbali, *Obnova vjerske misli u islamu*, Sarajevo, El-Kalem, 1978.
4. R. Garodi, *Živi islam*, Sarajevo, El-Kalem, 2003.
5. M. ibn Nebij, *Kur'anski fenomen*, Sarajevo, El.Kalem, 1992.
6. *Islamski fundamentalizam, šta je to*, simpozij, 1991. Sarajevo (uredili: E. Karić, N. Čančar).

Dopunska:

1. M. Horkheimer, T. Adorno, *Dijalektika prosvjetiteljstva*, Sarajevo, Logos, 1974.
2. H. Džait, *Islam i Evropa*, El-Kalem, Sarajevo, 1987.
3. K. Prohić, *Činiti i biti*, Sarajevo, Polis, 1974.
4. A. Smajlović, djela, studije i članci, *Islamska misao i Preporod*, od 1971. do 1988.
5. H. Đozo, *Islam u vremenu*, Sarajevo, 1982.
6. M. M. Šarif, *Historija islamske filozofije*, II, A. Cesarec, Zagreb, 1988.

7. KATEDRA ZA ISLAMSKU KULTURU I CIVILIZACIJU

ŠEF KATEDRE: DR. ISMET BUŠATLIĆ, REDOVNI PROFESOR

Profesori:

1. Dr. Ismet Bušatlić, redovni profesor
2. Dr. Ahmet Alibašić, docent
3. Azra Kulenović, asistent

Na katedri se predaju sljedeći predmeti:

1. Uvod u studij islamske kulture i civilizacije
2. Pregled historije islamske kulture i civilizacije I
3. Kulturna historija Bosne i Hercegovine
4. Pregled historije islamske kulture i civilizacije II
5. Islamska umjetnost

Silabusi

Predmet:	<i>Uvod u studij islamske kulture i civilizacije</i>
Godina studija:	II
Semestar:	III
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Ahmet Alibašić

Sadržaj kolegija: Ovaj kurs počinje definicijama pojmova kulture i civilizacije. Nakon kratkih napomena o historiji ljudske civilizacije kurs govori o mjestu islamske civilizacije među drugim civilizacijama, njenoj suštini i stanju muslimanskog svijeta danas. Kurs zatim obrađuje podsisteme islamske civilizacije, te odnose između nje i savremenog Zapada.

Ciljevi kolegija:

- studente uvesti u glavne teme studija islamske kulture i civilizacije;
- studente osposobiti za praćenje rasprava o odnosima među civilizacijama.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Učešće u nastavi 10%, esej 20%, test 20% i završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Definicije pojmova kultura i civilizacija; Odnos vjere i kulture.
2. sedmica: Mjesto islamske civilizacije među svjetskim civilizacijama.
3. sedmica: Svijet islama danas: pregled osnovnih društvenih pokazatelja.
4. sedmica: Temelji i suština islamske civilizacije.

- 5. sedmica: Podsystemi islamske civilizacije: političko-administrativni sistem.
- 6. sedmica: Podsystemi islamske civilizacije: ekonomski sistem.
- 7. sedmica: Žena u muslimanskim društvima.
- 8. sedmica: Nemuslimani u islamskoj civilizaciji.
- 9. sedmica: Kriza islamske civilizacije: tradicionalistička i modernistička
perspektiva.
- 10. sedmica: Kriza islamske civilizacije: selefijska i reformistička perspektiva.
- 11. sedmica: Muslimanski svijet i Zapad: historija susretanja.
- 12. sedmica: Muslimanski svijet i Zapad: Orijentalizam i muslimansko otkriće
Evrope.
- 13. sedmica: Muslimanski i zapadni doprinos svjetskoj civilizaciji.
- 14. sedmica: Sukob civilizacija.
- 15. sedmica: Muslimanski svijet u eri globalizacije.

Literatura

Obavezna:

1. Hrestomatija, *Uvod u studije islamske kulture i civilizacije*, ur. Ahmet Alibašić.

Dopunska:

1. Lewis, Bernard. "Muslimansko otkriće Evrope: dodir i sudar" u: Enes Karić, prir. *Ljudska prava u kontekstu islamsko-zapadne debate*, 43-97.
2. Lewis, Bernard. "Povijest drugih naroda", u: *Islam and the West*. New York: Oxford University Press, 1993, 119-30 (preveo Fikret ef. Pašanović).
3. Hodžić, Dževad, ur. *Atlas islamskoga svijeta* (Sarajevo: Udruženje ilmijje IZ u BiH, 2003).
4. Huntington, Samuel. "Sukob civilizacija" u: Enes Karić, ed. *Ljudska prava u kontekstu islamsko-zapadne debate*. Sarajevo: Pravni centar, 1996: 99-129.
5. Said, Edward W. *Orijentalizam*. Zagreb: Konzor, 1999.

Predmet:	<i>Pregled historije islamske kulture i civilizacije I</i>
Godina studija:	II
Semestar:	IV
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	4
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Ahmet Alibašić

Sadržaj kolegija: U okviru ovog predmeta prati se nastanak, razvoj i transmisija islamske kulture i civilizacije na različitim geografskim prostorima; daje se pregled glavnih kulturnih zona islama sa njihovim karakteristikama i ostvarenjima u različitim segmentima do 18. stoljeća. Posebno se prate kulturni međuuticaji, nastanak, glavne karakteristike i historijski razvoj osnovnih političkih, vojnih, pravosudnih, privrednih, obrazovnih i znanstvenih institucija u ovom razdoblju.

Ciljevi kolegija:

- studente upoznati s glavnim procesima, događajima, ličnostima i institucijama iz historije islamske kulture i civilizacije do perioda kolonijalizma;
- studente upoznati s glavnim temama iz historije islamske civilizacije ovog perioda koje i danas snažno određuju muslimanski svijet i njegove odnose sa drugim civilizacijama.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Učešće u nastavi 10%, esej 20%, test 20%, i završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Vrijeme Hulefai rašidina.
2. sedmica: Emevijski period.
3. sedmica: Rane islamske institucije.
4. sedmica: Islamska civilizacija 750-945.
5. sedmica: Islamska civilizacija 945-1405.
6. sedmica: Institucije klasičnog doba islamske civilizacije.
7. sedmica: Islam u Španiji i južnoj Italiji.
8. sedmica: Osmanska država 1300-1700.
9. sedmica: Osmanska država 1300-1700.
10. sedmica: Klasične osmanske institucije.
11. sedmica: Islam u Iranu 13-18. st.
12. sedmica: Islam u južnoj Aziji prije kolonizacije.
13. sedmica: Islam u jugoistočnoj Aziji prije kolonizacije.
14. sedmica: Islam u centralnoj Aziji, Rusiji i Kini do 18. st.
15. sedmica: Islam u podsaharskoj Africi prije kolonizacije.

Literatura

Obavezna:

1. Hrestomatija *Historija islamske kulture i civilizacije 610-1700*, ur. Ahmet Alibašić (u pripremi).

Dopunska:

1. Esposito, John L., prir., *Oksfordska historija islama*, Živinice, Selsebil, 2002.
2. Esposito, John L., prir., *The Oxford Encyclopedia of the Islamic World*, New York, Oxford University Press, 2009. (izbor).
3. Ihsanoglu, Ekmeleddin, prir., *Historija Osmanske države i civilizacije*, Sarajevo, Orijentalni institut u Sarajevu, 2008.
4. Lapidus, Ira, *A History of Islamic Societies*, Cambridge: Cambridge University Press, 2002.
5. Turkiye Diyanet Vakfi, *Islam Ansiklopedisi*, Istanbul, ISAM, 1988- , (izbor).

Predmet:	<i>Kulturna historija Bosne i Hercegovine</i>
Godina studija:	III
Semestar:	V
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	5
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Ismet Bušatlić

Sadržaj kolegija: Studentima sažeto predstaviti bogato kulturno naslijeđe koje baštine narodi Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do danas. Opširnije obraditi utjecaj islama na život i kulturu Bošnjaka kroz osvrt na rad vjersko-prosvjetnih i obrazovnih ustanova. Posebno ukazati na najznačajnija ostvarenja u arhitekturi, nauci, književnosti, umjetnosti i muzici.

Ciljevi kolegija:

- upoznati studente s kulturama koje su se razvijale na prostoru Bosne i Hercegovine od prahistorije do danas i njihovim najreprezentativnijim spomenicima.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Učešće u nastavi 10%, esej 20%, test 20% i završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Uvod.
2. sedmica: Prahistorija.
3. sedmica: Antika.
4. sedmica: Srednjovjekovna bosanska država.
5. sedmica: Prihvatanje islama i akulturacija.
6. sedmica: Društvo.

- 7. sedmica: Institucije.
- 8. sedmica: Zanatstvo i trgovina.
- 9. sedmica: Školstvo i obrazovanje.
- 10. sedmica: Jezik.
- 11. sedmica: Književnost.
- 12. sedmica: Nauka.
- 13. sedmica: Arhitektura.
- 14. sedmica: Umjetnost.
- 15. sedmica: Muzika.

Literatura

Obavezna:

1. Mustafa Imamović, *Historija države i prava Bosne i Hercegovine*, izdanje autora, Sarajevo, 1999.
2. Benac A., Čović B., Pašalić E., Basler Đ., Miletić N., Anđelić P., *Kulturna historija Bosne i Hercegovine*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1966.
3. Kučukalić Zijo, *The development of Musikal Kulture in Bosnia and Hercegovina*, Sarajevo, 1967.

Dopunska:

1. Alojz Benac i dr., *Prahistorija jugoslovenskih zemalja I-V*, ANUBiH – Svjetlost, Sarajevo, 1979.
2. Alojz Benac, *Studije o kamenom i bakarnom dobu u sjeverozapadnom Balkanu*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1964.
3. Enver Imamović, *Antički kulturni i votivni spomenici u Bosni i Hercegovini*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1977.
4. Šefik Bešliagić, *Stećci – kultura i umjetnost*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1982.
5. Hamdija Kreševljaković, *Izabrana djela I-IV*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1990.
6. Husref Redžić, *Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1983.
7. Džemal Čelić i Mehmed Mujezinović, *stari mostovi u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 1998.
8. Džemal Čehajić, *Derviški redovi u jugoslovenskim zemljama*, Orijentalni institut, Sarajevo, 1986.
9. Muhamed Karamehmedović, *Umjetnička obrada metala*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1900.
10. Zagorka Janc, *Umjetnost na tlu Jugoslavije: Islamska minijatura*, Jugoslavija/Beograd, Spektar/Zagreb, Prva književna komuna/Mostar, 1985.
11. Andrej Andrejević, *Islamska monumentalna umetnost – Kupolne džamije*, Beograd,
12. Medžida Bećirbegović, *Džamije sa drvenim munarama u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo Publishing, Sarajevo.

Predmet:	<i>Pregled historije islamske kulture i civilizacije II</i>
Godina studija:	III
Semestar:	VI
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	5
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Ahmet Alibašić

Sadržaj kolegija: U okviru ovog predmeta prate se procesi slabljenja islamske civilizacije, kolonizacije i dekolonizacije. Posebna pažnja posvećena je misliocima i pokretima obnove, susretu sa zapadno-evropskom civilizacijom i odgovorima na nju, te problemima i mogućnostima islamskog svijeta danas. Pitanja kontinuiteta i promjene u institucijama islamske civilizacije centralna su na ovom predmetu.

Ciljevi kolegija:

- studente upoznati s glavnim procesima, događajima, ličnostima i institucijama iz historije islamske kulture i civilizacije do perioda kolonijalizma;
- studente upoznati s glavnim temama iz historije islamske civilizacije ovog perioda koje i danas snažno određuju muslimanski svijet i njegove odnose sa drugim civilizacijama.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Učešće u nastavi 10%, esej 20%, test 20% i završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Uspon Evrope i zaostajanje muslimanskog svijeta.
2. sedmica: Evropska kolonizacija muslimanskog svijeta.
3. sedmica: Osmanska država 1700-1922.
4. sedmica: Osmanske institucije u doba reformi.
5. sedmica: Iran nakon 1700. godine.
6. sedmica: Islam u Južnoj Aziji nakon 1750. godine.
7. sedmica: Islam u JI Aziji i Kini nakon 1700. godine.
8. sedmica: Islam u Centralnoj Aziji, na Kavkazu i Africi nakon 1700. godine.
9. sedmica: Ukidanje hilafeta i obnoviteljski pokreti u 20. stoljeću.
10. sedmica: Dekolonizacija i kolonijalno ideološko i društveno naslijeđe.
11. sedmica: Dekolonizacija i kolonijalno ekonomsko i upravno naslijeđe.
12. sedmica: Povratak islama na javnu scenu u drugoj polovini 20. stoljeća.
13. sedmica: Arapsko proljeće.
14. sedmica: Islam na Balkanu nakon Osmanlija.
15. sedmica: Islam u Evropi i Americi.

Literatura

Obavezna:

1. Hrestomatija *Historija islamske kulture i civilizacije poslije 1700*, ur. Ahmet Alibašić (u pripremi).

Dopunska:

1. Esposito, John L., prir., *Oksfordska historija islama*, Živinice, Selsebil, 2002.
2. Esposito, John L., prir., *The Oxford Encyclopedia of the Islamic World*, New York, Oxford University Press, 2009 (izbor).
3. Ihsanoglu, Ekmeleddin, prir., *Historija Osmanske države i civilizacije*, Sarajevo, Orijentalni institut u Sarajevu, 2008.
4. Lapidus, Ira, *A History of Islamic Societies*, Cambridge: Cambridge University Press, 2002.
5. Türkiye Diyanet Vakfı, *Islam Ansiklopedisi*, Istanbul, ISAM, 1988- , (izbor).

Predmet:	<i>Islamska umjetnost</i>
Godina studija:	IV
Semestar:	VIII
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	5
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Prof. dr. Ismet Bušatlić

Sadržaj kolegija: U okviru ovoga predmeta studenti se upoznaju sa nastankom, razvojem, utjecajima i transmisijom islamske umjetnosti od mašrika do magriba. Studentima se prezentiraju najznačajnija ostvarenja u građevinarstvu, dekorativnoj umjetnosti i umjetnosti knjige, a sve to kroz epohe i stilove. Istovremeno se ukazuje na korištene materijale (kamen, drvo, metal, staklo, tekstil, koža i papir), forme oblikovanja i tehnike izrade. Posebno se osvrće na dimenzije zvuka od kur'anske melodike do univerzalne muzike.

Ciljevi kolegija:

- upoznati studente sa izvorištima, karakterom, materijalima, tehnikama, stilovima i najreprezentativnijim ostvarenjima islamske umjetnosti kroz prostor i vrijeme.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Učešće u nastavi 10%, esej 20%, test 20% i završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Ideja lijepog u izvorima islama.
2. sedmica: Emevijski i abasijski hilafet.
3. sedmica: Aglebije, Fatimije, Ejjubije i Memluci.
4. sedmica: Od Tunisa do al-Andalusa.
5. sedmica: Rana carstva Istoka: Gaznevije i Gurije.
6. sedmica: Centralna i Mala Azija.
7. sedmica: Indija: Od sultanata do mogulskog carstva.

8. sedmica: Iran: Safevije i Kadžari
9. sedmica: Osmansko carstvo.
10. sedmica: Vrt kao odraz dženneta.
11. sedmica: Dekorativna umjetnost.
12. sedmica: Kaligrafija i minijatura.
13. sedmica: Umjetnost knjige.
14. sedmica: Dimenzija zvuka.
15. sedmica: Islamska arhitektura i umjetnost u modernom dobu Dimenzija zvuka.

Literatura

Obavezna:

1. Markus Hattstein i Peter Delius, *Islamska umjetnost i arhitektura*, preveli: Fikret Pašanović i drugi, Libris, Sarajevo, 2010.

Dopunska:

1. David Talbot Rice, *Islamska umjetnost*, Izdavački zavod "Jugoslavija", Beograd, 1968.
2. Katarina Oto-Dorn, *Islamska umjetnost*, IP Bratstvo jedinstvo, Novi Sad, 1971.
3. *Islamska umjetnost*, Otokar Keršovani, Rijeka,
4. *Svijet islama*, priredio Bernard Levis, Jugoslovenska revija i Vuk Karadžić, Beograd, 1979.
5. Turkiye Diyanet Vakfi, *Islam Ansiklopedisi*, ISAM, Istanbul, 1988.-
6. *Enciklopedija islama*,
7. Nerkez Smailagić, *Leksikon islama*, Svjetlost, Sarajevo, 1990.

8. KATEDRA ZA RELIGIJSKU PEDAGOGIJU I VJERSKU NASTAVU

ŠEF KATEDRE: DOC. DR. ADNAN TUFEKČIĆ

Profesori:

1. Dr. Mujo Slatina, redovni profesor (vanjski saradnik)
2. Mr. Dina Nadarević-Sijamhodžić, viši asistent

Na katedri se predaju sljedeći predmeti:

1. Pedagogija
2. Didaktika sa metodologijom vjerske nastave

Silabusi

Predmet:	<i>Pedagogija</i>
Godina studija:	III
Semestar:	VI
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	5
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Dr. Mujo Slatina, redovni profesor

Sadržaj predmeta:

Pedagogija, njezin predmet i područje istraživanja; Gnoseološka, teleološka, epistemološka i nomotetička određenja pedagogijske znanosti; Pedagogijska hermeneutika; Pedagogija i komplementarne znanosti: interdisciplinarne i transdisciplinarne relacije pedagogijske znanosti; Pedagoški pojmovi, terminologija i terminološke raznolikosti (pedagoško djelovanje/pedagoški odnos, razvoj čovjeka, odgoj, obrazovanje, izobrazba, socijalizacija, učenje, škola, didaktika, nastava, kurikulum, učitelj, učenik, savjetovanje, pomoć); Povijesna i tradicijska određenja pedagogijske znanosti; Discipline znanosti o odgoju; Temeljni pedagoški procesi; Odgoj kao temeljni pedagoški pojam; Odgojni ideal, cilj i zadaci; Faktori odgojnog rada; Načela odgojnog rada: Metode odgojnog rada; Sredstva odgojnog rada; Obrazovanje i izobrazba; Cjeloživotno obrazovanje; Odgojno-obrazovni i školski sistem.

Ciljevi predmeta:

- student će usvojiti najrelevantniju znanstvenu i stručnu terminologiju iz područja odgoja i obrazovanja, osposobit će se za razumijevanje ciljeva odgoja i obrazovanja i kritičko gledanje na opća pitanja i probleme savremene odgojno-obrazovne teorije i prakse kod nas i u svijetu.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), polaganje završnog ispita.

Način provjere znanja: Ocjena aktivnosti na predavanjima i vježbama (kontinuirano se prati rad i napredovanje studenata – konsultacije i mentorski rad); ocjena analize djela iz navedene literature (napravljeni izvodi, anotacije, rezimeji, sažeci, kritičke opservacije, seminarski rad i sl.; ocjena analize radova (najmanje tri – vlastiti izbor) iz časopisa (jedan iz stranih časopisa); prezentacije u toku nastave (problemska pitanja, samostalna izlaganja, vježbanja); kolokvij, pismeni i usmeni oblici provjeravanja i ispitivanja u toku nastave; pismeni ispit (ZOT – zadaci objektivnog tipa); sumiranje postignutih rezultata: samoocjenjivanje i međusobno ocjenjivanje.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Pedagogija, njezin predmet i područje istraživanja.
2. sedmica: Gnoseološka, teleološka, epistemološka i nomotetička određenja pedagogijske znanosti.
3. sedmica: Pedagogijska hermeneutika.
4. sedmica: Pedagogija i komplementarne znanosti: interdisciplinarne i transdisciplinarne relacije pedagogijske znanosti.
5. sedmica: Pedagoški pojmovi, terminologija i terminološke raznolikosti (pedagoško djelovanje/pedagoški odnos, razvoj čovjeka, odgoj, obrazovanje, izobrazba, socijalizacija, učenje, škola, didaktika, nastava, kurikulum, učitelj, učenik, savjetovanje, pomoć).
6. sedmica: Povijesna i tradicijska određenja pedagogijske znanosti.
7. sedmica: Discipline znanosti o odgoju.
8. sedmica: Temeljni pedagoški procesi.
9. sedmica: Osnovne i najjednostavnije pedagoške kategorije.
10. sedmica: Odgojni ideal, cilj i zadaci.
11. sedmica: Faktori odgojnog rada.
12. sedmica: Načela odgojnog rada.
13. sedmica: Metode i sredstva odgojnog rada.
14. sedmica: Odgojno-obrazovni i školski sistem.

Literatura

Obavezna:

1. Bratanić, Marija (1991), *Mikropedagogija*, Školska knjiga, Zagreb.

Dopunska:

1. Brajša, Pavao (1994), *Pedagoška komunikologija*, “Školske novine”, Zagreb.
2. Brajša, P.: (1996), *Umijeće razgovora*, C. A. S. H., Pula.
3. Buzan, Toni (2006), *Brzo čitanje*, [VEBLE COMMERCE](#), ZAGREB.
4. Canvez, P.(1999), *Odgojiti građanina*, Durieux, Zagreb.
5. Covey, Stephen (Kavi S.) (2006) *Sedam navika uspješnih obitelji*, [Mozaik knjiga](#).

6. Cvetković, J. i Majurec A. (1998), *Darovito je, što ću s njim*, Zagreb.
7. Ćorić, Š. (1998), *Psihologija religioznosti*, Jastrebarsko.
8. Delors, J. i drugi (1998), *Učenje blago u nama*, "Educa", Zagreb.
9. Filipović, I. (1994), *Kako biti bolji roditelj*, "Alinea", Zagreb.
10. Glasser, W. (1994), *Kvalitetna škola*, Educa, Zagreb.
11. Goleman, D. (1998), *Emocionalna inteligencija*, "Geopoetika", Beograd.
12. Gone, Ž. (1998), *Obrazovanje i mediji*, Clio, Beograd.
13. Gossen, C.D.: *Restitucija – Preobrazba školske discipline*, Alinea, Zagreb, 1994.
14. Greene, B. (1996), *Nove paradigme*, "Alinea", Zagreb.
15. Gudjons, H. (1994), *Pedagogija - temeljna znanja*, Educa, Zagreb.
16. Hohnjec, N. (1991), *Čovjek kao biće odnosa*, Glas koncila, Zagreb.
17. Janković, J. (1996), *Zločesti đaci genijalci*, Zagreb.
18. Juul, Jesper. (1998), *Vaše kompetentno dijete*, Educa, Zagreb.
19. Katz, Lillian G. i McClellan, Diane E. (1997), *Poticanje razvoja dječije socijalne kompetencije*, Educa, Zagreb.
20. Konig / Zedler (2001), *Teorije znanosti o odgoju*, Zagreb.
21. Košiček, Marijan (1986), *Antiroditelji*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd.
22. Legrand, L. (1995), *Moralna izobrazba*, Educa, Zagreb.
23. Miller, Alice (1995), *Drama djetinjstva*, Educa, Zagreb.
24. Mougnotte, A. (1995), *Odgajati za demokraciju*, Educa, Zagreb.
25. Neill, S. (1994), *Neverbalna komunikacija u razredu*, Zagreb.
26. Peroti, A. (1995), *Interkulturalni odgoj i obrazovanje*, Educa, Zagreb.
27. Pranjić, M. (1996), *Religijska pedagogija*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb.
28. Pranjić, M., *Pedagogija: Suvremena stremljenja, naglasci, ostvarenja*, Zagreb.
29. Resman, M. (2000), *Savjetodavni rad u vrtiću i školi*, Hrvatsko-pedagoško-književni zbor, Zagreb.
30. Salovey, P. i Sluyter, (1999), *Emocionalni razvoj i emocionalna inteligencija – pedagoške implikacije*, Educa, Zagreb.
31. Savater, F. (1998), *Etika za Amadora*, Educa, Zagreb.
32. Seitz, M. i Hallawachs, U. (1977), *Montessori ili Waldorf?*, Educa, Zagreb.
33. Vukasović, A. (1993), *Pedagogija*, Školska knjiga, Zagreb.
34. Winkel, R. (1996), *Djeca koju je teško odgajati*, Educa, Zagreb.
35. Wood, D. (1995), *Kako djeca misle i uče*, Educa, Zagreb.

Predmet:	<i>Didaktika sa metodikom vjerske nastave</i>
Godina studija:	IV
Semestar:	VIII
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	5
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Dr. Mujo Slatina, redovni profesor

Sadržaj predmeta: Predmet je koncipiran na način da studentima pruži osnovna saznanja o temeljnim područjima didaktike, teorijskim i praktičnim dostignućima metodike nastavnog rada uopće.

Ciljevi kolegija:

- upoznavanje i razumijevanje temeljnih područja didaktike;
- upoznavanje i osposobljavanje studenata sa savremenim teorijskim i praktičnim dostignućima metodike nastavnog rada uopće i metodike mekatebske nastave i vjeronauke. Prioritetan je zadatak stručno osposobiti studente za moderno planiranje, izvođenje i valoriziranje nastave islamske vjeronauke u svim odgojno-obrazovnim institucijama te podizanja nastave.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi, praktikum

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanja i rezultati: Nastavna priprema (pisani rad + ogledni čas) 20%, test 30%, a završni ispit 50% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Teorijska polazišta i terminologija didaktike.
2. sedmica: Metode naučnog istraživanja u didaktici.
3. sedmica: Sadržaji nastave.
4. sedmica: Dinamika nastave.
5. sedmica: Didaktički sistemi.
6. sedmica: Teorijsko određenje metodike; Terminološka razgraničenja; Specifičnosti metodike islamske vjeronauke.
7. sedmica: Oblici nastave.
8. sedmica: Tipovi nastavnih sati.
9. sedmica: Planiranje i priprema i artikulacija/izvedba nastavnog sata.
10. sedmica: Nastavne metode.
11. sedmica: Nastavna sredstva i pomagala.
12. sedmica: Disciplina/držanje učeničke pažnje na nastavnom satu.
13. sedmica: Hospitacija/Posmatranje stvarnog nastavnog procesa u mektebu i školi.
14. sedmica: Hospitacija/Ogledni časovi.
15. sedmica: Vrednovanje i ocjenjivanje učeničkog napretka.

Literatura

Obavezna:

1. Bognar, L., Matijević, M. (2002), *Didaktika* (II izmijenjeno izdanje).
2. Čatić, R., & Pehlić, I., *Metodika nastave islamske vjeronauke* (teorijski dio str. 13-107), Islamska pedagoška akademija u Zenici, 2004.

Dopunska:

1. Kyriacou, Chris, *Temeljna nastavna umijeća*, Educa, Zagreb, 1995.
2. Metodika nastave islamske vjeronauke – hrestomatija, priredila Mujesira Zimić-Gljiva, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, 2005. (str 13-30; 59-78; 115-139; 189-192; 245-249; 257-270)
3. Poljak, V. (1991. i kasnije). *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga. (Odabrana poglavlja).

9. KATEDRA ZA RELIGIJSKU PSIHOLOGIJU

ŠEF KATEDRE: DR. AID SMAJIĆ, DOCENT

Profesori:

1. Dr. Aid Smajić, docent

Na katedri se predaju sljedeći predmeti:

1. Socijalna psihologija

Silabusi

Predmet:	<i>Socijalna psihologija</i>
Godina studija:	IV
Semestar:	VII
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	4
Nastavnik:	Doc. dr. Aid Smajić

Sadržaj kolegija: U okviru ovog kolegija izučavat će se predmet i metodologija savremene socijalne psihologije, uticaj socijalnih faktora na kognitivne, emocionalne i konativne procese, uticaj osobina ličnosti na društvene tokove, struktura i dinamika grupe, masovna ponašanja, masovni pokreti, stavovi, propaganda, socijalizacija ličnosti, komunikacija i psihosocijalne dimenzije kriminaliteta.

Cilj kolegija:

- cilj ovog predmeta je upoznati studente sa složenim psiholosocijalnim procesima koji prate dvosmjernu interakciju između društva i ličnosti u različitim segmentima društvenog života.

Oblik nastave: 2 sata predavanja, 1 sat vježbi

Obaveze studenata: Priprema i redovno pohađanje nastave, pravovremena izrada i predaja eseja, izrada testa, čitanje primarne literature (*obavezno*) i sekundarne literature (*optimalno*), te polaganje završnog ispita.

Način ocjenjivanje i rezultati: Prvi semestralni ispit čini 30%, drugi 20% i završni 50% ukupne ocjene.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Uvod u socijalnu psihologiju.
2. sedmica: Socijalna spoznaja i percepcija.
3. sedmica: Stavovi.
4. sedmica: Psihosocijalni aspekt međuetničkih odnosa.

- 5. sedmica: Socijalnopsihološki tretman međunarodnih sukoba.
- 6. sedmica: Proces socijalizacije ličnosti.
- 7. sedmica: Grupna dinamika.
- 8. sedmica: Rekapitulacija/Test.
- 9. sedmica: Pojedinaac i grupa.
- 10. sedmica: Psihologija političkog ponašanja.
- 11. sedmica: Psihologija komunikacije.
- 12. sedmica: Psihosocijalne dimenzije propagande.
- 13. sedmica: Pojedinaac i kriminalitet.
- 14. sedmica: Primijenjena socijalna psihologija: zdravstvo i okoliš.
- 15. sedmica: Rekapitulacija svih oblasti.

Literatura

Obavezna:

1. Aronson E., Wilson D.T., Akert R.(2005). *Socijalna psihologija*. Zagreb: Mate.
2. Mladen Zvonarević (1985). *Socijalna psihologija*. Školska knjiga, Zagreb.

Dopunska:

1. Kreč D., Kračfeld S.R, Balaki L. I.(1972) *Pojedinaac u društvu*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
2. Baron, R.A. Byrne, D. (1991). *Socijalna psihologija*. Razumijevanje ljudske interakcije, (interni prijevod - Rijeka, 1992-95), Boston: Allyn & Bacon.
3. Nenad Havelka. *Socijalna percepcija*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1992.
4. Hewstone, M. i Stroebe, W. *Uvod u socijalnu psihologiju*. Naklada Slap, Jastrebarsko, 2002.
5. Pennington, D.C. *Socijalna psihologija*. Jastrebarsko, Naklada Slap, 1997.
6. Nikola Rot. *Znakovi i značenja: verbalna i neverbalna komunikacija*. Beograd, Plato, 2004.
7. Tijana Mandić. *Komunikologija: psihologija komunikacije*. Beograd, 1998.
8. Ismet Dizdarević. *Agensi socijalizacije ličnosti*. Sarajevo, 2003.
9. Ismet Dizdarević. *Nezaborav usjeklina genocida*. Sarajevo, 2003.
10. Ivan Šiber. *Osnove političke psihologije*. Politička kultura, Zagreb, 1998.

10. OSTALI ZAJEDNIČKI OBAVEZNI PREDMETI

Profesori:

1. Dr. Amira Sadiković, docent
2. Mr. Amina Arnautović, viši asistent

Na katedri se predaju sljedeći predmeti:

1. Engleski I
2. Engleski II
3. Engleski III – izborni predmet

Silabusi

Predmet:	<i>Engleski I</i>
Godina studija:	I
Semestar:	I
Smjer:	Teološki
Sati	2+1
ECTS:	3
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Amira Sadiković

Sadržaj kolegija: U okviru *Engleskog I* izučavat će se osnovna struktura rečenice u engleskom jeziku na nivou elementarnog komuniciranja, kako bi studenti stekli osnove za komunikaciju u društvenim situacijama poput: pozdrava, čestitki, poziva, razgovora o poslu/studijima/slobodnom vremenu/interesima.

Ciljevi kolegija:

- ovaj kurs ima za cilj da studenti steknu/obnove elementarna znanja engleskog jezika i engleske gramatike, kao i da analizom engleskog fonetskog sistema osposobi studente za samostalno učenje izgovora nepoznatih riječi i korištenje rječnika.

Oblik nastave: ex cathedra, prezentacije, gosti predavači

Obaveze studenata: Prisustvo na nastavi (maksimalno 11% izostanaka, tj. 5 časova od 45), izrada eseja, test, završni ispit (pismeni + usmeni dio).

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, završni ispit 50% ukupne ocjene.

Plan kolegija prema sedmicama:

1. sedmica: Opće napomene o razvoju i značaju engleskog jezika. Engleski fonetski sistem. Fonetska transkripcija.
2. sedmica: "Upoznavanje" kao naslov teme. Glagolska vremena: Present prosti i Present trajni; Preterit. Oblici za izražavanje budućnosti: *going to* +

- infinitiv. Modalni glagol *can* i potpuni glagol *have*. Upitni oblici/pitanja uz vježbu ispravne intonacije.
3. sedmica: Rad na tekstu (čitanje, prevođenje, diskusija). Rječnik i izgovor: efikasna upotreba dvojezičnog rječnika. Uobičajene fraze i izrazi (vježbe kroz dijalog).
 4. sedmica: “Stil života“ kao naslov teme. Upitni oblici prezenta prostog i kratki odgovori uz upotrebu pomoćnog glagola *do/does*. Present trajni. Razlika glagola *have/have got*. Vokabular: vježbe *glagol + imenička fraza*.
 5. sedmica: Rad na tekstu. Vježbe konverzacije: kako započeti i održavati razgovor (korisne fraze). Kolokacije - kombiniranje riječi u sintagmatskome nizu.
 6. sedmica: “Šta se onda desilo?“ kao naslov teme. Kako dovršiti započetu priču. Upotreba preterita – uobičajene greške. Prepoznavanje preterita trajnog.
 7. semica: Rad na tekstu. Vokabular: prilozima za način koji se završavaju na *-ly*, kao i druge vrste priloga. Pozicija priloga u engleskoj rečenici. Izrazi za vrijeme uz upotrebu prijedloga.
 8. sedmica: Rekapitulacija/Test.
 9. sedmica: “U trgovini“ kao naslov teme. Izrazi za količinu i pravila o njihovoj upotrebi (brojive/nebrojive imenice). Određeni i neodređeni članovi i osnovna pravila njihove upotrebe.
 10. sedmica: Rad na tekstu. Vokabular u vezi s trgovinom. Cijene i fraze u vezi s kupovinom.
 11. sedmica: “Čime se želiš baviti?“ kao tema. Glagolski obrasci/sheme u engleskom jeziku. Oblici za budućnost: *going to*, *will* i *present trajni*, i njihova upotreba.
 12. sedmica: Rad na tekstu. Vokabular: Pridjevi koji se završavaju na *-ed* i *-ing*. Vokabular u vezi s osjećanjima.
 13. sedmica: “Mjesta i stvari“ kao naslov teme. Konstrukcija *What...like?* – značenje i upotreba. Komparativ i superlativ u engleskom jeziku.
 14. sedmica: Rad na tekstu. Vokabular: pridjevi, upotreba sinonima i antonima (vježbe). Svakidašnja upotreba jezika: rezervirati sobu u hotelu.
 15. sedmica: Rekapitulacija svih oblasti. Priprema za završni ispit.

Literatura

Obavezna:

1. John and Liz Soars, *New Headway – Pre-intermediate* (Student's book), the third edition, Oxford University Press.

Dopunska:

1. John and Liz Soars, *New Headway – Pre-intermediate* (Workbook), the third edition, Oxford University Press.
2. Gramatika engleskog jezika.
3. Rječnik englesko-bosanski/bosansko-engleski.

Predmet:	<i>Engleski II</i>
Godina studija:	I
Semestar:	II
Smjer:	Teološki
Sati:	2+1
ECTS:	3
Status:	Obavezni predmet
Nastavnik:	Doc. dr. Amira Sadiković

Sadržaj kolegija: U okviru *Engleskog II* izučavat će se prvenstveno morfologija i sintaksa. Osnova rada su tekstovi općeg sadržaja na kojima će se vježbati osnovne jezičke vještine (čitanje, razumijevanje, pisanje i govor).

Ciljevi kolegija:

- upoznati studente s morfološkim i sintaksičkim odlikama engleskog jezika u poređenju s morfološko sintaksičkim karakteristikama bosanskog jezika kako bi se što lakše shvatila struktura engleske rečenice i razumjelo njeno značenje u odnosu na glagolske oblike u govornom ili pisanom iskazu.

Oblik nastave: ex cathedra, prezentacije i gosti predavači

Obaveze studenata: Prisustvo na nastavi (maksimalno 11% izostanaka, tj. 5 časova od 45), izrada eseja, test, završni ispit.

Način ocjenjivanja i rezultati: Esej čini 20%, test 30%, završni ispit 50% ukupne ocjene.

Plan kolegija po sedmicama:

1. sedmica: Analiza rezultata s prošlih ispita. Studenti ispravljaju vlastite greške uz nadzor profesora.
2. sedmica: Naslov teme: "Slava". Present perfekt – njegovo značenje i upotreba. *For, since*. Razlika između engleskog *Present perfekta* i *Preterita*.
3. sedmica: Rad na tekstu (čitanje, prevođenje, diskusija). Vokabular: imenski, glagolski i pridjevski nastavci. Kratki odgovori: kako proširiti konverzaciju, te učiniti da ovakvi odgovori poprime ton ljubavnosti.

4. sedmica: "Savjetovanje" kao tema. Izražavanje obaveze/nužnosti te davanje savjeta na engleskom jeziku uz pomoć glagola *have to*, *must* i *should*.
5. sedmica: Rad na tekstu. Vokabular i izgovor: dvije vrste kolokacija (*glagol + imenica* i *imeničke složenice*). Naglasak na riječima u engleskom jeziku (vježbe). Vježba konverzacije na temu "kod doktora" – savjetovanje.
6. sedmica: „Putovanja“ kao tema. Kondicionalne/uslovne klauze – Prvi tip, tj. realne uslovne klauze za budućnost, njihova tvorba i upotreba. Vremenske klauze koje počinju sa: *while*, *when*, *before*, *until*, *as soon as*, te *after*. Glagolske kolokacije s frekventnim glagolima: *make*, *do*, *take* i *get*.
7. sedmica: Rad na tekstu. Audio vježbe. Vježbe konverzacije: opis puta do željenog oređišta.
8. sedmica: Rekapitulacija/Test.
9. sedmica: "Stvari koje su promijenile svijet". Stanje glagola – upotreba pasiva (pasivne konstrukcije prezenta prostog, preterita, prezent perfekta i budućnosti izražene uz pomoć glagola *will*). Kolokacije: *glagol + imenica*.
10. sedmica: Rad na tekstu. Audio vježba: "Stvari koje me iritiraju". Vježbe konverzacije: telefonski razgovori, korisne fraze.
11. sedmica: "Kad bi ...". Kondicionalne/uslovne klauze - Drugi tip (potencijalne / irealne uslovne klauze za sadašnjost ili budućnost). Upotreba glagola *might* kao izraz nesigurnosti.
12. sedmica: Rad na tekstu. Uobičajeni frazalni glagoli; idiomatski frazalni glagoli. Upotreba *so* i *such* (uzvici).
13. sedmica: "Dati sve od sebe" kao tema. Prezent perfekt trajni. Upotreba glagola *bring*, *take*, *come* i *go* i razlike između njih.
14. sedmica: Rad na tekstu. Vježba konverzacije: uobičajene fraze koje se koriste u različitim situacijama na javnim mjestima.
15. sedmica: Rekapitulacija svih oblasti. Priprema za završni ispit.

Literatura

Obavezna:

1. John and Liz Soars, *New Headway – Pre-intermediate* (Student's book), the third edition, Oxford University Press.

Dopunska:

1. John and Liz Soars, *New Headway – Pre-intermediate* (Workbook), the third edition, Oxford University Press.
2. Gramatika engleskog jezika.
3. Rječnik englesko-bosanski/bosansko-engleski.